

Усім — про все

СВІТ

<http://svit11.wordpress.com>

**Найцікавіша
ГАЗЕТА
для КОЖНОГО
З ВАС
Чернігівщина.
Україна. Світ**

-інфо

Чернігівська обласна газета

Виходить з лютого 2012 року

№90 3 листопада 2016 року

Ціна 4 гривні

«Усе для народу»: народні депутати збільшили собі зарплату, а народу — тарифи

Збільшення зарплати дивовижно збіглося зі збільшенням тарифу на тепло

Верховна Рада майже удвічі збільшила посадові оклади народних депутатів. Відповідна норма міститься в ухваленому 20 жовтня Радою проекті Державного бюджету України на 2017 рік.

Виходячи з документа, посадовий оклад Голови Верховної Ради Андрія Парубія збільшиться до 30 мінімальних заробітних плат (мінімальна зарплата в Україні зараз — 1450 гривень) — до 43,5 тисячі гривень, першого заступника Голови Ірини Герасченко і заступника Оксани Сироїд — до 28 мінімальних зарплат, тобто по 40,6 тисячі гривень. Заробітна плата народного депутата становитиме 25 «мінімалок» — 36,250 тисячі гривень.

Для оплати праці помічників-консультантів незалежно від їх кількості народному депутату встановлюється загальний місячний фонд у межах 16 мінімальних заробітних плат — до 23,2 тисячі гривень.

Протягом двох тижнів у комітетах Ради розглядали сотні поправок, внесених депутатами до проекту бюджету. Але розмір зарплат, можливо, так і залишиться в остаточному голосуванні Закону про держбюджет.

* * *

Це вже друге підвищення зарплати, яке роблять собі депутати парламенту 8-го скликання. Цей парламент був обраний на позачергових виборах у жовтні 2014 року, прийшов після перемоги Майдану. Отже, мав би якраз забезпечувати втілення ідей Майдану, Революції Гідності. Безпечення ведуть із себе...

Щоправда, коли наприкінці 2014 року парламент



узявся до роботи, то перший крок у царині зарплат самим собі депутати вчинили гідний революції — вони обмежили власні зарплати. 16 грудня того року Рада ухвалила закон, яким на 2015 рік встановлювався максимальний розмір зарплати народних депутатів у 7 мінімальних зарплат по державі. Вона становила 1218 гривень — отже, зарплата обмежувалася розміром у 8526 гривень. Цим же рівнем була обмежена і зарплата членів уряду, суддів, прокурорів, інших держслужбовців. Тобто зарплата нардепів була знижена, бо 2014 року вона перевищувала 10 тисяч.

Революційного ентузіазму в депутатів вистачило не надовго. Уже через три місяці зарплата була підвищена удвічі — до 17 тисяч 500 гривень. Причому депутати це зробили не окремим законом, щоб не різало очі, а схвалили в іншому законі, як час-

дану? Зростає зарплата слуг народу — ось одна зі змін.

Самому народу його обранці пропонують інше. Рішення про збільшення зарплат цинічно збіглося з початком опалювального сезону, коли прості українці вперше відчують, що таке збільшення тарифу на тепло — теж удвічі, як і збільшення зарплат.

Закон про бюджет проголосований лише в першому читанні, тобто він ще не ухвалений. Цілком можливо, що одіозне дворазове підвищення депутатів своїх зарплат



то в нас робиться, — в оновленому законі про пенсійне забезпечення. Такий рівень зарплати є і нині.

І ось заманулося її підвищити ще удвічі. Хто не забув арифметику, то 2, помножене на 2, дає 4. Тобто за неповні два роки депутати в 4 рази збільшили собі зарплату проти «революційно зниженої». Це ще одна з відповідей на запитання, яке з наближенням чергової річниці початку Майдану ми ставимо собі: а що ж змінилося після Май-

не буде проголосоване в Законі про бюджет. І не тому, що дехто вже почав на цьому політичний піар. Наприклад, Прем'єр-міністр Гройсман заявив, що не допустить такого подвійного підвищення зарплат депутатам. А Голова Верховної Ради Парубій також заявив, що не дозволить цього, не підпише відповідного закону. Подібні заяви керівників держави свідчать, як мінімум, про їхнє невігластво, скоріше про рівень права в державі. Адже варто нагадати, що прем'єр, як і загалом уряд, у нашій парламентсько-президентській республіці призначаються Верховною Радою, тобто підзвітні й підконтрольні Раді, і не урядовцям керувати парламентом, а навпаки. Та й щодо бюджету: уряд лише подає проект, а ухвалює його в державі винятково парламент.

5

Совість прокинулася? Рада скасувала підвищення зарплати депутатів

У вівторок, коли наша газета вже була підготовлена до друку, Верховна Рада скасувала підвищення заробітної платні депутатам. За цю постанову проголосували 264 депутати.

Таким чином, Рада внесла зміни до своєї попередньої постанови щодо Державного бюджету і виключила з неї пункти, якими підвищувалася заробітна плата народним депутатам.

Небідна влада бідної країни

Опубліковано електронні декларації про статки представників влади — від керівництва держави до інших посадовців. Уперше ці декларації зроблено відкритими, доступними для всіх. Це на вимогу Євросоюзу, міжнародних кредиторів країни та в руслі широко рекламованої у нас «боротьби з корупцією».

Посадовці декларували майно особисте та членів родини. Навіть якщо допустити, що задекларували далеко не все, щось переписали на дальших родичів чи знайомих, список цей вражає, його

гідко і сумно читати. Сотні тисяч, мільйони доларів на рахунках у банках і навіть готівкою вдома, розкішні будинки, квартири, іномарки — все це по кілька штук, земельні ділянки, дорогі колекції старовини. Про таке в народі кажуть: «Із горла пре!» Важко повірити, що все це набуто чесною працею.

Серед багатіїв — не лише давні хапуги, а й представники влади, що прийшла з Майдану.

На сторінці 5 — декларації Прем'єра і голови Нацбанку. Про інше детальніше — на сайті нашої газети та в її наступному номері.

Дике зростання цін

Масло — 120, сметана — 41, яйця — 25

Продукція Куликівського молокозаводу (до речі, досить популярна і в Чернігові) з 1 листопада знову різко подорожчала. І це типово подорожчання по всій області та Україні. Ще кілька тижнів тому вершкове масло перейшло рубіж ціни в 100 гривень за кілограм, нині вже по 120. Сметана — по 41 гривні. Різко стрибнули ціни й на інші продукти харчування. Наприклад, десяток яєць — 25 гривень.

Виробники називають одною з головних причин збільшення своїх витрат, зокрема подорожчання електрики, газу, води. Одне тягнеться за іншим. А ще набуло чинності рішення уряду — «відпустити» ціни у вільне плавання. У тому числі не на якісь предмети розкоші, а вкрай необхідні всім людям товари. Отже, «попливли»... Тільки куди?

Триває передплата на нашу газету на 2017 рік

Також триває передплата на останні місяці 2016 року. Усі поштові відділення й листоноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатна ціна на газету — незмінна.

Вона становить усього 8 гривень на місяць.

86514

Передплатний індекс «Світ-інфо» — Також газета продається в роздріб поштою — в кіосках, відділеннях і райвузлах зв'язку.

Основні теми газети:

- Події в області, Україні і світі.
- Політика, соціальні проблеми, екологія.
- Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- Проза і поезія відомих письменників світу.
- Культура, мистецтво, спорт.
- Корисні поради.
- У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

Кожному читачеві газети — ще одного-двох читачів

Прочитавши нашу газету, покажіть її своїм друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити. Чим більше буде передплатників, тим міцнішою буде «Світ-інфо» в інформаційному просторі області.

Тільки факти

Україна наполягає на ліквідації так званих ДНР і ЛНР до виборів на Донбасі

Про це заявив заступник голови Адміністрації Президента Костянтин Єлісєєв: «Це питання принципове, і ми вважаємо, що всі структури, створені в окремих районах Донецької та Луганської областей у період з 2014 року, включаючи незаконні псевдозаконодавчі й виконавчі органи, а також голови цих псевдодержавних утворень, мають бути розпущені ще до проведення місцевих виборів».

Він додав, що нині «поширюється міф, що не можна усунути фейкову владу, оскільки начебто створиться вакуум у владі».

«Це неправда. З правової точки зору, єдиними легітимними органами місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей є органи місцевого самоврядування, обрані 2010 року. Відповідно до Конституції України та Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» вони забезпечують виконання своїх повноважень до моменту проведення нових виборів», — наголосив заступник голови Адміністрації Президента.

Таким чином, законно обрані 2010 року органи місцевого самоврядування мають відновити свою роботу й повноцінно функціонувати.

Уряд анонсував підвищення мінімальної зарплати

одразу більш як удвічі — до 3200 гривень. Однак не зовсім зрозуміло, яким чином?

Про це Прем'єр-міністр Володимир Гройсман заявив днями на засіданні Кабміну. За його словами, раніше до проекту держбюджету 2017 року передбачалося внести мінімальну зарплату в розмірі 1,6 тис. грн, однак уряду вдалося знайти можливість збільшити її удвічі.

Проте, звідки саме в дефіцитному бюджеті візьмуться такі кошти, поки що не зовсім зрозуміло.

Бліц-інформ

Обласна державна

адміністрація збирає цікаві ідеї

Шановні мешканці Чернігівщини! Ви можете долучитися до розробки Плану реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року. Інформаційні матеріали щодо підготовки проектних ідей розміщені на сайті облдержадміністрації.

Чернігів закуповує

10 чернігівських тролейбусів

Чернігівський автозавод виграв тендер щодо продажу Чернігівському тролейбусному управлінню 10 тролейбусів свого виробництва. Час виконання договору — до 23 грудня. Завод до цього дня має поставити всі тролейбуси, а завдання тролейбусників — їх закупити, зареєструвати й пустити на лінії.

Презентовано книгу

«Невже це було з нами»

Книгу чернігівця, покійного Олександра Лук'яненка, брата Героя України Левка Лук'яненка, представили в Чернігівському ліцеї № 15. Це мемуари про боротьбу чернігівців із тоталітарним режимом.



На презентації були Валентина Лук'яненко — дружина автора, його сестра Зінаїда Лук'яненко, історик Володимир Єрмак, який вів захід, а також упорядник книги, координатор Чернігівської «Самооборони Майдану» Олександр Ясенчук.

Школярі й учителі переглянули картини Олександра Лук'яненка, послушали спогади учасників боротьби з комуністичним режимом у 1970 – 1980-их рр., національно-визвольних змагань 1980-их – початку 1990-их років.

У бібліотеці Короленка —

виставка ніжинської

художниці Євгенії Липовецької



Майстриня — викладач Ніжинського училища культури і мистецтв ім. М. Заньковецької. Євгенія народилася 1988 року в Ніжині, навчалася в згаданому училищі. Потім закінчила Полтавський педуніверситет ім. В. Короленка за спеціальністю «образотворче мистецтво». Улюбленим жанром живопису є пейзаж. Також Євгенія Липовецька захоплюється килимарством, гобеленом, іконописом. На виставці «Мандри кольору» представлено 17 картин і 6 гобеленів.

Ніжинський хор «Світич» —

переможець VIII Всеукраїнського

фестивалю-конкурсу

Молодіжний хор «Світич» Ніжинського університету ім. М. Гоголя брав участь у місті Вишгороді на Київщині у VIII Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Вишгородська Покрова». Змагалися юнацькі, молодіжні й дорослі, світські та церковні хори з різних областей України — 23 колективи. «Світич» був визнаний переможцем фестивалю, нагороджений дипломом «гран-прі» та отримав першу премію.

Долучайтеся до благодійного фонду «Захистимо Україну!»

Просимо надати допомогу палим або коштами на підтримку діяльності Чернігівського благодійного фонду «Захистимо Україну!», який, у свою чергу, допомагає Українській армії, родинам воїнів АТО.

Кошти можна перераховувати за такими реквізитами: у гривнях — благодійний фонд «Захистимо Україну!», ПАТ «КРЕДОБАНК», МФО 325365, ЄДРПОУ 39479494, рахунок 2600201586536.

Реквізити для здійснення переказів з-за кордону: в доларах США (USD) Intermediary: BANK OF NEW YORK MELLON, New York, USA Банк-посередник SWIFT: IRVTUS3N Beneficiary's bank: JSC «KREDOBANK». Банк одержувача Lviv, Ukraine SWIFT: WUCBUA2X.

Beneficiary: Acc_2600201586536_CF «DEFEND THE UKRAINE» name Одержувач: рахунок відкритий у ПАТ «Кредобанк». Для юридичних осіб — назва одержувача та адреса. Тел.: (063) 236-18-03.

Благодійний фонд «Захистимо Україну!»

«Вимал» будує найбільший в Україні завод із переробки картоплі на крохмаль

Прес-тур на приватне багатопрофільне підприємство «Вимал» відбувся за ініціативою Чернігівського медіа-центру «Моє місто». З журналістами місцевих та всеукраїнських видань спілкувалися голова правління Спілки роботодавців «Сіверщина», підприємець і громадський діяч Віктор Лазар і директор підприємства «Вимал» Сергій Самоненко.

Приватне багатопрофільне підприємство «Вимал» народилося 24 роки тому. Улітку 1994 року було завершено будівництво першого крохмального заводу. На сьогодні це одне з найбільших підприємств України у своєму напрямку.

Знайомство з його роботою почалося з візиту представників ЗМІ на будівельний майданчик, де зводиться новий завод. Він перероблятиме картоплю на крохмаль, заплановані потужності — 600 тонн на добу. Це буде найбільший завод в Україні. Введення його в експлуатацію заплановане на кінець 2017 року.

Щоправда, певні проблеми суттєво гальмують розвиток бізнесу. За словами Віктора Лазаря, це дії монополіста на ринку постачання електроенергії. Нині механізм приєднання та споживання електроенергії такий. По-перше, інвестор повинен побудувати електропередавальні потуж-



ності від точки надання до точки приєднання. По-друге, безкоштовно передати це майно на баланс енергопередавальної компанії, а потім купувати електроенергію з попередньою оплатою. До речі, вартість електроенергії в Україні — майже найбільша в Європі, а якість — найнижча.

Ще одним результатом «реформованого» законодавства є концентрація акцій електропередавальних компаній у руках олігархів. Власниками цих українських компаній є переважно російські бізнесмени.

Наступна проблема — відсутність достатньої кількості сировини, тобто картоплі. Чернігівщина, як не дивно, перетворюється на «картопляну пустелю». Лідери з вирощування бульби в Україні — Вінницька, Київська, Житомирська області. «Ми прагнемо довести,

що вирощувати картоплю — вигідно! Рентабельність може скласти 50% і більше», — зазначив директор заводу.

Продукція заводу «Вимал» відрізняється високою якістю. Підприємство повністю відповідає міжнародним стандартам сертифікації НАССР.

«У харчовій промисловості наші продукти згущують соуси, стабілізують креми, покращують властивості хлібопекарських та м'ясних виробів, у паперовій — зв'язують целюлозні волокна; в медичній — наповнюють пігулки; в текстильній — шліхтують нитки; в інших галузях застосовуються для виготовлення клеїв, пакувальних матеріалів, сухих будівельних сумішей, — розповів директор підприємства. — Ми відправляємо свою продукцію у більш ніж 25 країн світу: це Німеччина, Нідерланди, Че-

хія, Польща, Литва, Росія, Білорусь, Казахстан, Узбекистан, Таїланд, КНР. Шукаємо й нові ринки збуту».

До складу приватного багатопрофільного підприємства «Вимал» входять кілька окремих підрозділів. ПП «Вимал-Агро» створене 20 січня 2004 року. Мета — створити міцну сировинну базу для власного крохмального заводу. Для цього придбано необхідну техніку, побудовано сховища для зберігання картоплі, зерна та гаражі. Площа земель, що обробляються підприємством, збільшилась у кілька разів і постійно зростає.

ПП «Вимал-Агро» вирощує картоплю харчових сортів для населення, картоплю технічних сортів для власного переробного заводу, насінневу картоплю, зернові — пшеницю, просо, жито, ячмінь пивоварний.

Будівельна компанія «ВималСпецБуд» створена 2 липня 2008 року. Основні напрямки діяльності — проектування і будівництво житлових та промислових об'єктів, монтаж металоконструкцій, зовнішніх та внутрішніх мереж водопостачання, водовідведення, газопостачання, теплостачання. А також виробництво конструкцій із бетону, залізобетону, металу, мобільних будинків, огорож, воріт.

Медіа-центр «Моє місто»

Медики продовжують збирати кошти на лікування Іванка

Журавель — символ благодійної акції медичної спільноти області «Крила надії», який уже десятий місяць невтомно допомагає збирати кошти для онкохворого хлопчика Іванка Людовика. У свої три роки Іванко, маючи онкозахворювання нирок четвертої стадії, переніс безліч хіміотерапій та оперативне втручання з видалення нирки, його життя здебільшого проходить на лікарняному ліжку обласної дитячої лікарні.

Утім, ані лікарі, ані батьки, ані волонтери не втрачають надії підняти на ноги дитину. Ланцюжок медичної допомоги на сьогодні склався таким чином: онкодиспансер — облікарня — тубдиспансер — психоневрологічна лікарня — Центр ек-

стреної медичної допомоги та медицини катастроф — Центр радіаційного захисту та оздоровлення населення — кардіологічний диспансер — станція переливання крові — шкірно-венерологічний диспансер — наркодиспансер.

І ось нова сторінка благодійної допомоги: головний лікар Чернігівського обласного наркологічного диспансеру Петро Седень від імені колективу передав естафету Володимирі Тарасовському, який очолює обласний Центр інформаційно-аналітичних технологій та пропаганди здорового способу життя.

«Щиро вдячний нашому колективу, який відчув цей біль і без зайвих слів простягнув руку допомоги. Ми зичимо дитині



здоров'я, а батькам — витримки», — зазначив П. Седень.

Як підкреслив В. Тарасовський, колектив центру приймає естафету благодійної допомоги: «Я сам батько двох дітей, отже, цілком розумію, що відчувають батьки в такій надскладній ситуації. Щиро дякую моїм колегам, які без вагань відгукнулися на заклик підтримати дитину».

Гості з університету Перемишля

У нас в області побували представники Державної вищої східноєвропейської школи (університету) міста Перемишля. Цей найбільш східний університет Польщі створено 15 років тому значною мірою для поглиблення наукових, освітніх контактів з Україною. Нині тут навчаються понад 300 студентів з України, і кількість їх зростає. Гості з Перемишля прибули в Чернігів з метою більше познайомити нас зі своїм вишем. Це викладачка університету, доктор політологічних наук Малгожата Кузьбіда — полька, котра добре володіє українською мовою, та українець Василь Козяр — референт ректорату, який уже чимало років працює в університеті.

Гості не вперше в Чернігові. Торік вони знайомилися з діяльністю нашого національного педуніверситету ім. Т. Шевченка, з яким готується угода про співпрацю.

Цього разу польські гості за-

писалися в одній із програм обласного радіо, яку веде відома журналістка Олена Кияшко. У медіа-клубі «Експертна думка» в них була зустріч із журналістами преси, радіо й телебачення. Гості також відвідали богослужіння в католицькому костелі Чернігова, зустрілися із представниками польської громади міста — Товариства культури «Польська пристань».

Другого дня був візит до райцентру Куликівки. Тут відбулася зустріч у місцевій середній школі. Гості виступили перед учнями 10 – 11 класів та педагогами із презентацією, в тому числі відеофільмом про свій університет, запросили юнаків і дівчат на навчання. Варто зазначити, що в останні роки 17 випускників Куликівської школи закінчили польські університети, отримали європейський диплом. Частина з них, здобувши професію, нині працює в Польщі, інші повернулися працювати в Україну.



Василь Козяр, директор школи Ольга Труш (у центрі) й Малгожата Кузьбіда.

Зустріч із старшокласниками.

Фото Петра Антоненка.



Усе про субсидії на житлово-комунальні послуги

«Як зберегти тепло в оселі та гроші в кишені» — семінар-тренінг для регіональних і столичних журналістів на цю тему відбувся в Києві, в офісі Світового банку. Ось основні тези.

Як одержувач субсидії має сплачувати за житлово-комунальні послуги.

Плата за послуги одержувача субсидії (далі — обов'язкова плата) визначається при призначенні субсидії. Вона розраховується індивідуально для кожного домогосподарства як певний відсоток його сукупного доходу (в середньому 12 – 15%).

Щомісяця має сплачуватися вартість фактично використаної послуги за мінусом розміру призначеної субсидії. Якщо розмір субсидії більше вартості послуги, на рахунок споживача залишається частина невикористаних коштів субсидії, які можна в подальшому використати для оплати послуги. Тож економити вигідно!

Якщо одержувач субсидії не сплачує за послуги, надання субсидії може бути припинено, за винятком випадків, коли несплата за послуги пов'язана із затримкою у виплаті заробітної плати, пенсії тощо.

Приклад сплати за опалення природним газом, використання якого вимірюється лічильником.

Опалювана площа будинку — 55 кв. метрів. Соціальна норма для опалення цього будинку — 302,5 куб. метрів (55 кв. м по 5,5 куб. м). Вартість соціальної норми газу — 2 080,9 грн (6,879 грн за 302,5 куб. м). Обов'язкова плата одержувача субсидії — 1 080,9 грн (при 12% сукупного доходу). Розмір субсидії — 1 000 грн.

Якщо, наприклад, у теплі

місяці (листопад і березень) вартість використаного газу була менша за розмір субсидії, на рахунок одержувача виникла переплата (зекномлені кошти субсидії), яку можна використати для оплати послуги наступними місяцями. А якщо в холодні місяці (наприклад, у лютому) газ використано **понад норму**, сума до сплати (1201,28 грн) перевищила обов'язкову плату (1 080,9 грн). У грудні й січні газ використовувався економно, менше за норму, тому сума до сплати (відповідно 375,8 грн і 719,75 грн) є меншою, ніж визначена при розрахунку субсидії обов'язкова плата.

Обчислення сукупного доходу для призначення субсидії.

Сукупний дохід розраховується на основі нарахованих за попередній календарний рік доходів. Види і джерела доходів кожної із зареєстрованих у приміщенні осіб зазначаються в декларації про доходи й витрати осіб.

Відомості про доходи на запит органів соціального захисту населення надаються Державною фіскальною службою, Пенсійним фондом, фондами соціального страхування.

Відповідно до рішення уряду, ухваленого 8 вересня 2016 року, непрацюючим пенсіонерам враховуватиметься не дохід за попередній рік, а лише розмір пенсії за попередній перед зверненням місяць.

Не враховуються до сукупного доходу: сплачені особою аліменти, доходи від розміщення депозитів, оплата праці членів виборчої комісії, а також осіб, які залучаються до роботи в комісії, допомога громадських та благодійних організацій, допомога на поховання, одноразова допомога.

Особам, які беруть (брали)

безпосередню участь у проведенні АТО, та/або членам їхніх сімей до сукупного доходу не враховуються: грошове забезпечення та інші виплати й види соціальної допомоги, отримані ними в період та/або після безпосередньої участі у проведенні АТО; благодійна допомога незалежно від розміру та джерела походження.

Відповідно до рішення уряду, ухваленого 8 вересня 2016 року, не враховуватимуться також: вартість безоплатно отриманих санаторно-курортних путівок, протезно-ортопедичних виробів, засобів реабілітації, суми, які виплачуються в порядку відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок погіршення його здоров'я, що пов'язане з виконанням ним трудових обов'язків.

Особливості врахування доходів.

Якщо людина працездатного віку не працює, не служить в армії, не вчиться, то від 1 травня 2016 року її дохід розраховується в розмірі двох прожиткових мінімумів — 2 900 грн на місяць. Водночас серед таких людей є ті, хто насправді перебуває у складних життєвих обставинах. За їх зверненням комісія може призначити субсидію з урахуванням одного, а не двох прожиткових мінімумів.

Повнолітнім студентам денної форми навчання, які не отримують стипендії і не мають інших доходів (або їхні доходи менші за прожитковий мінімум), враховується дохід у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб. **Враховуються фактичні розміри:** пенсій, стипендій, допомоги при народженні (усиновленні) дитини, допомоги по догляду за

дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, допомоги по догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, допомоги з безробіття. Доходи неповнолітніх осіб враховуються в їх фактичному розмірі.

Обов'язки та відповідальність одержувачів субсидій.

Звертаючись за субсидією, громадяни зобов'язані надати достовірну інформацію про види доходів та джерела їх отримання, а також купівлю товарів чи оплату послуг на суму більше 50 000 грн протягом 12 місяців до звернення.

У період одержання субсидії громадяни зобов'язані протягом місяця поінформувати про такі зміни: склад зареєстрованих осіб (орендарі — про тих, хто фактично проживає), їх соціальний статус (зміна джерел доходів); перелік отримуваних житлово-комунальних послуг, умови їх надання; виконавців житлово-комунальних послуг; купівлю товарів або оплату послуг на суму більше 50 тис. гривень.

Якщо громадянин подав недостовірні дані про доходи та майновий стан, унаслідок чого йому була надміру нарахована сума субсидії, надання субсидії припиняється з місяця, в якому виявлено порушення.

Те саме, якщо громадянин вчасно не повідомив про зміни, і це призвело до надмірного нарахування коштів допомоги. В обох випадках надміру нараховану суму субсидії доведеться повернути.

Чернігівський медіа-центр «Моє місто»

Бліц-інформ

Проти виступу гастролерів — підспівувачів російській агресії

Ряд громадських організацій Чернігова підписали звернення до голови Чернігівської ОДА Валерія Куліча, міського голови Владислава Атрошенка та начальника поліції області Едуарда Альохіна із проханням не проводити в місті концертів тих виконавців, які «підспівують» Росії. Вони, як сказано у зверненні, «публічно підтримують агресію Російської Федерації, окупацію Автономної Республіки Крим та не вважають так звані «ДНР» та «ЛНР» терористичними організаціями, від початку російської агресії в Україні проводять концерти та беруть участь в інших заходах на території окупованої Автономної Республіки Крим, тимчасово окупованих районах Донецької і Луганської областей України та на території Російської Федерації».



ЧЕРНІГІВ АЖ КИШИТЬ АФІШАМИ ГАСТРОЛЕРІВ

Йдеться у зверненні про таких виконавців: Ані Лорак, Володимир Зеленський, Світлана Лобода, Потап і Настя (Олексій Потапенко й Анастасія Каменських), гурт «Квест Пістол», Верка Сердючка (Андрій Данилюк), Софія Ротару, Іван Дорн, гурт «ВіаГра», Таїсія Повалій.

Звернення підписали «Жіноча волонтерська сотня Самооборони Чернігівщини», Чернігівський підрозділ Цивільного корпусу «Азов», «Самооборона Майдану», активісти мережі «Вільні люди», «Третя позиція», благодійний фонд «Захистимо Україну!».

Сесія призупинила скандальну забудову біля Березового гаю

27 жовтня на сесії Чернігівської міської ради депутати ухвалили рішення про скасування рішення сесії від 1 вересня 2016 року «Про затвердження та надання містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок». Тобто скасоване надання цих дозвільних документів міської ради щодо всіх трьох черг планованого будівництва впритул до Березового гаю (в районі вулиці Пухова).

У Росії затримали підозрюваного в убивстві інкасаторів торік на Чернігівщині

У Санкт-Петербурзі 22 жовтня Інтерпол і поліція затримала двох громадян України. Один із них, Олександр Маклюк, виявився тим, кого влада України ще на початку грудня минулого року оголосила в міжнародний розшук. Його звинувачують у розстрілі трьох інкасаторів «ПриватБанку» на Чернігівщині 23 жовтня 2015 року.

Тоді біля села Скорінець на трасі Київ – Чернігів стався напад на інкасаторську машину банку. Мікроавтобус удень рухався зі столиці до Чернігова. Коли до міста залишалося близько 30 км, мікроавтобус відхилився від маршруту і згорів. Залишки транспортного засобу виявили за сотню метрів від траси. У салоні було три трупи. З машини викрадено близько 10 мільйонів гривень, 150 тисяч доларів і 30 тисяч євро. За версією слідства, інкасатори, порушуючи службові інструкції, взяли в салон підвезти свого колегу, який і розстріляв інкасаторів, викрав цінності.

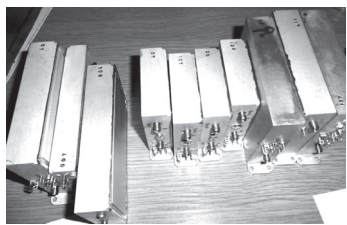
Українська сторона подала російській документи на екстрадицію (видачу) підозрюваного в цьому злочині.

Поліція вилучила незареєстровану зброю

Під час санкціонованого обшуку співробітники Бобровицького відділення поліції виявили в помешканні жителя райцентру арсенал незаконної зброї. Чоловік зберігав безномерну рушницю з оптичним прицілом, два саморобні пістолети, понад три сотні набойів до вогнепальної зброї мисливських і армійських зразків, 200 грамів пороху. За цим фактом відкрито кримінальне провадження за частиною 1 статті 263 Кримінального кодексу (незаконне поведіння зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами) — карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

Повідомляє Служба безпеки України

СБУ не допустила вивезення до РФ комплектуючих до ЗРК «Бук»



Спробі незаконного переправлення до Російської Федерації комплектуючих до військової техніки, що застосовується бойовиками в районі проведення антитерористичної операції, запобігла на Чернігівщині Служба безпеки України.

Пасажир потяга Київ – Санкт-Петербург намагався вивезти на продаж до РФ комплектуючі до військової радіолокаційної техніки, які, зокрема, використовуються в зенітно-ракетному комплексі «Бук».

Зловмиснику повідомлено про підозру за ч. 2 ст. 15 (замах на злочин) та ч. 1 ст. 333 (порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю) Кримінального кодексу України.



Трьох наркокур'єрів засуджено до 8 років позбавлення волі

лення через кордон України 1,5 кг канабісу.

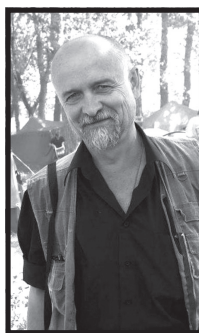
Засуджені вже мали конфлікти із законом, раніше притягувалися до відповідальності за скоєння інших злочинів.

Вироком суду наркodelіків визнано винними за ч. 2 ст. 305 та ч. 2 ст. 309 Кримінального кодексу України. Кожному з них призначено покарання у вигляді 8 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Прес-група Управління СБ України в Чернігівській області

Семенівський районний суд Чернігівської області засудив трьох зловмисників, які налагодили контрабанду наркотиків із території Російської Федерації. Оперативники СБУ затримали наркокур'єрів у січні цього року під час переправ-

Помер відомий археолог Володимир Коваленко



Це сталося 24 жовтня.

Володимир Петрович Коваленко народився 10 квітня 1954 року в Семенівці Чернігівської області. Закінчив Чернігівський педінститут. Упродовж 1978 – 1986 років працював науковим співробітником, завідувачем відділу Чернігівського історичного музею. У 1983 році захистив кандидатську дисертацію «Походження літописних міст Чернігово-Сіверської землі» в Інституті археології АН УРСР.

Від 1986 року — старший викладач, доцент, завідувач кафедри історії та археології Чернігівського педінституту.

Обстежив понад 500 археологічних пам'яток Чернігівщини, керував експедиціями в Батурині, Новгороді-Сіверському, Шестовиці, Любечі.

Окрема сторінка діяльності вченого — багаторічне комплексне археологічне дослідження Батурина. Очолюваний Володимиром Коваленком археологічні експедиції, в тому числі українсько-канадська, відкрили світові багато таємниць гетьманської столиці.

Автор понад 300 наукових статей з історії та археології давньоруських міст.

Про все, що хвилює, що наболіло

Бліц-інформ

За злочини проти журналістів нікого не покарали

Неналежно є робота з розкриття злочинів, скоєних проти журналістів на Чернігівщині. Про це заявив на нараді силовиків прокурор області Володимир Комашко. Нинішнього року до суду не скеровано жодного обвинувального акту після розслідування 19 кримінальних проваджень за зазіхання на журналістів. Зокрема, ще не дійшла до суду справа за фактом нападу на відомого чернігівського журналіста Владислава Савенка.

У Прилуках викрили масове виробництво сурогатного алкоголю

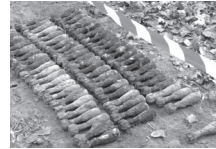
Про це повідомила прес-служба прокуратури області. На території однієї із станцій технічного обслуговування виявлений підпільний цех із виробництва фальсифікованої алкогольної продукції з недоброякісної сировини, зокрема в пластикових пакетах.

Під час обшуків цеху правоохоронці виявили близько 1 тони спирту і 100 л спиртовмісної суміші, порожні пляшки, етикетки, більше 500 марок акцизного податку, устаткування й іншу техніку.

Як з'ясувалося, виготовлений сурогат продавали на території області вроздріб і оптом через налагоджену торгову мережу. Триває слідство, яке взяла під контроль прокуратура.

Обережно:

мінометні міни минулих війн



20 жовтня фахівці групи піротехнічних робіт аварійно-рятувального загону спецпризначення управління Держслужби з надзвичайних ситуацій знищили 74 мінометні міни калібром 50 мм часів минулих війн.

Вибухонебезпечні предмети в кількості 7 одиниць біля с. Красне Чернігівського району напередодні виявив водій трактора, який прокладав траншею для укладання кабелю. Небезпечне місце взяли під охорону співробітники поліції. Піротехніки ДСНС на цій території виявили ще 67 мінометних мін. Боеприпаси були вивезені спецавтомобілем у безпечне місце та знищені.

Рятувальники звертаються до громадян із рекомендацією дотримуватися безпеки в разі виявлення вибухонебезпечних і підозрілих предметів. Про такі знахідки необхідно повідомити рятувальникам за номером «101» або правоохоронцям за номером «102».

На реконструкції скверу ім. Богдана Хмельницького варто б провести археологічні дослідження



Рішенням міської ради на реконструкцію цього скверу в самому центрі Чернігова виділено немалу суму — 13 мільйонів гривень. Тут заплановано оновити доріжки, газони, навіть спорудити два фонтани.

Роботи в розпалі. От тільки треба було б провести належні археологічні дослідження, як цього вимагає закон, коли йдеться про такі історичні зони. Але будівельники так поспішають освятити кошти, що навряд чи археологи встигають тут щось дослідити. Між тим, це одна з найдавніших територій Чернігова. Поруч розташована архітектурна перлина давнього Чернігова — П'ятницька церква XII століття, одна з п'яти пам'яток міста домонгольського періоду, а це більше, ніж будь-де в Україні. Довкола неї було давнє торговище. Також зараз бульдозери й екскаватори постійно викопують залишки посуду, металевих виробів, кістки, муровану кладку.

Допоможіть маленькому Владіку одужати



Ще кілька тижнів тому Владік Пилипенко з Чернігова, як і більшість його однолітків, грав із машинками, малював, ходив у дитсадок. Але несподівано потрапив до обласної дитячої лікарні з діагнозом — лейкоз.

Нині з недугою хлопчика лікарі борються за допомогою хімії. А якщо не допоможе, потрібна буде дорога операція з пересадки кісткового мозку.

Батько хлопчика працює простим будівельником, допомогти особливо нікому. У лікарні пацієнтам онкоблоку допомагають волонтери, але їхні можливості обмежені. Тому будь-яка допомога для Владіка — надія на його одужання. 27 листопада хлопчиківі виповниться 4 роки, і дай Бог, щоб свій день народження він зустрів із хорошим самопочуттям.

Інформація для тих, хто хоче допомогти Владіку. Можна переслати гроші на картку мамі хлопчика.

Картка Приватбанку: 4149 4978 7157 4176. Руденко Жанна Сергіївна. Тел.: 093-846-25-67.

Полісся чи степ? Чорні лісоруби скоро зроблять Чернігівщину лисою

Лісоруби залишаються безкарними

Поліція виявляє лише окремі вирубування лісу. Про це заявив прокурор області Володимир Комашко 21 жовтня на координаційній нараді «силовиків». За словами прокурора, до суду скеровано всього 4 обвинувальні акти за статтею 246 Кримінального кодексу (за нею мають судити «чорних лісорубів»), а з 2013 року — 12. «І це при загальній кількості зареєстрованих таких злочинів 384», — підкреслив він. І додав, що нинішнього року не викрито жодного кримінального правопорушення у сфері довілля. «Водночас судами в кримінальних провадженнях зазначеної категорії виправдано 4 особи».

Масштабне незаконне вирубування лісу

Співробітники Городнянського відділення поліції та «Чернігівоблагрелісгоспу» біля села Дібрівного на Городнянщині виявили масштабне незаконне вирубування лісу.



Працівники районного агролісгоспу отримали дозвіл на проведення санітарного вирубування, але замість сухоостою, уражених шкідниками та хворих дерев на площі в 3 гектари робітники незаконно зрубали понад 700 кубометрів здорового ділового лісу (на фото).

Відкрито кримінальне провадження за статтею 246 Кримінального кодексу України (незаконне вирубування лісу). Триває досудове розслідування.

Крадуть уже й дуже цінний ясен

Факт протиправної реалізації цінних порід деревини Ніжинського райагролісництва викрили на Чернігівщині співробітники Служби безпеки України спільно із прокуратурою.

До протиправної обороти були причетні місцеві лісничий та підприємець, які налагодили постачання цінних порід необлікованої деревини до приватного деревообробного підприємства за підробленими документами.

Співробітники СБУ затримали зловмисників під час чергової поставки близько десяти кубометрів ясеня. За попередньою оцінкою, завдані райагролісництву збитки становлять майже два мільйони гривень.

Відкрито кримінальне провадження за ст. 191 Кримінального кодексу України. Тривають слідчі дії.

Піляють дерева в області 253 підприємці, але це — офіційно

Станом на 1 жовтня на Чернігівщині зареєстровані 253 підприємці, які надають послуги з розпилювання деревини та здійснюють її реалізацію. Такі дані Головного управління Державної фіскальної служби в області. Від цих підприємців за 9 місяців року до бюджету області надійшло близько 4,3 млн грн податків і зборів.

Але є непоодинокі факти лісозаготівлі та діяльності пилорам, що здійснювалися суб'єктами господарювання без державної реєстрації.

3 такими коштами дороги ремонтуватимуть десятки років

97% доріг області мають прострочені міжремонтні терміни.

Цього року на поточні ремонти шести доріг області з держбюджету виділено понад 174 мільйони гривень.

Про це повідомив начальник Служби автомобільних доріг в області Володимир Гузема. За його інформацією, востаннє робили поточний ремонт доріг 2011 року, капітально ремонтували ще у 2007-ому.

Стан автодоріг потребує великих фінансових витрат. Адже в області повністю дотримані міжремонтні терміни стосовно лише трьох відсотків автодоріг області. А всього їх загальна протяжність — 7722 кілометри. Тільки на ремонт відрізка автодороги Н-07 Київ — Суми — Юнаківка потрібно близько 3,7 мільярда гривень. Значних капіталовкладень потребують і ремонтні роботи на відрізку дороги Р-67 Чернігів — Ніжин — Прилуки — Пирятин, орієнтовно 910 мільйонів гривень.

Уже відремонтовано чотири ділянки з шести запланованих. Це відрізки доріг Р-12 Чернігів — Мена — Сосниця — Грем'яч, Р-67 Чернігів — Ніжин — Прилуки — Пирятин, Р-68 Талалаївка — Ічня — Тростянець — Сокиринці, Т-25-35 Козелець — Карпилівка — Сорокошичі, що разом склали 43,2 кілометра.

Ведуться ремонтні роботи на трасі М-01 Київ — Чернігів — Нові Яриловичі, відновлюється міст через річку Рома біля села Кролевець-Слобідка Новгород-Сіверського району.

Для ремонту доріг загального користування місцевого значення в обласному бюджеті заплановано 23 мільйони гривень, які дозволять ліквідувати 65 тисяч квадратних метрів ямковості на 109 автодорогах усіх районів області.

У 2017 році область очікує кошти на поточний ремонт семи ділянок автодоріг. На 2018 — 2019 роки вперше за останні десять років опрацюються можливості проведення капітальних ремонтів.

Отруйні лампи з Києва опинилися на Чернігівщині

Близько 35

тисяч відпрацьованих люмінесцентних ламп виявили під час рейдової перевірки інспектори з охорони природного середовища. Купа ця була в Соницькому районі в межах Змітнівської сільської ради, обабіч автошляху.

Встановити осіб, що завезли відходи, не вдалося. Утім, на упаковках зазначені адреса, назви й номери навчальних закладів міста Києва.

Відпрацьовані люмінесцентні лампи є промисловими відходами I класу і класифікуються як надзвичайно небезпечні відходи для середовища, життя і здоров'я людей.

Алкоголізм — біда України і Чернігівщини також



Петро Михайлович Седень — головний лікар Чернігівського обласного наркологічного диспансеру — цікава, ерудована людина.

А також читач і передплатник нашої газети, її друг, адже залучає до числа читачів, передплатників і своїх знайомих. Як лікар багато робить для медичного просвітництва, роз'яснення небезпек шкідливих звичок. У тому числі як автор нашої газети «Світ-інфо». Восени позаминулого року в газеті (у номерах 39, 40, 41) було надруковано цикл великих інтерв'ю Петра Михайловича (кожне — на сторінку) на теми наркоманії, алкоголізму, куріння. Цього року в № 76 — інтерв'ю про психічне здоров'я нації. Усі ці публікації можете прочитати в підшивках газети в бібліотеках або на її сайті.

А тепер — новий коментар Петра Седня на наболілу тему.

Чернігівці п'ють здебільшого неякісні спиртні напої. Наша держава не є виноробною, тому вино в Україні також сумнівної якості. Пиво й енергетики впливають негативно на нервову систему. У людей, що зловживають такого виду напоями, виникає потреба перейти на більш міцні.

На Чернігівщині станом на 1 липня 2016 року на обліку в наркологічному диспансері перебувало 19339 осіб, із них: 17359 — алкозалежних, 1818 — наркозалежних, 142 особи з алкозалежним психозом, 20 хворих на токсикоманію.

Пік захворюваності на наркоманію на Чернігівщині та в Україні в цілому припав на 2002 — 2006 роки. Останні кілька років спостерігається хитка стабільність щодо кількості наркозалежних: 2013 рік — 1756 осіб, 2014 — 1756, 2015 — 1789, за півроку 2016 — 1818.

А пік смертності від алкоголю та алкозалежної інтоксикації на Чернігівщині припав на 2004 рік. Тоді померла 571 людина, з них 95 — жінки. Для порівняння: у 2009 — 2010 роках померло відповідно 316 і 266 людей.

Та це тільки суха статистика. Щоб говорити про реальну кількість хворих на алкозалежність, можна сміливо помножити ці цифри на 3, а хворих на наркоманію — на 5. Змінилися і види наркотиків,

їх зараз дуже важко виявити в організмі людини. Жінок важче лікувати, ніж чоловіків. По допомогі жінки звертаються на більш пізніх стадіях хвороби. Вони частіше впадають у депресію. Чоловіки п'ють здебільшого в компаніях, а жінки — переважно наодинці. Тому серед них найбільше самогубців.

Алкозалежних жінок на Чернігівщині було зареєстровано: у 2013 році — 2456, 2014 — 2514, 2015 — 2528.

Наркозалежних жінок на Чернігівщині також було зареєстровано: у 2013 році — 275 осіб, 2014 — 277, 2015 — 277.

Офіційно на обліку в наркологічних закладах України станом на 2015 рік перебувало 537385 осіб. За цей 2016 рік кількість буде відома наступного року.

Для порівняння: в 2013 і 2014 роках було 651398 і 546315 осіб відповідно.

У 2000 році згідно з Постановою Кабінету Міністрів в Україні зачинили всі витверезники. Їх функції покладено на міські лікарні, наркологічний диспансер, обласну психоневрологічну лікарню в селі Халявіні.

Нині в Україні немає хорошого реабілітаційного центру. Люди їздять до священників, шептучо, тощо, які тільки «викачують» великі кошти.

«Усе для народу»: народні депутати збільшили собі зарплату, а народу — тарифи

1 А Голові Верховної Ради варто б пам'ятати, що він не голова «колгоспу» під іменем Рада, не її директор, а лише один із депутатів, якого обрали вести засідання й керувати роботою апарату парламенту, а не керувати парламентом.

Словом, підвищення зарплати можуть скасувати самі парламентарі, зважаючи на обурення, яке викликала в суспільстві ця затія. Але сама з'ява такої ідеї, внесення її до Державного бюджету симптоматичні, свідчать багато про що. Насамперед про те, що обранцям народу цей народ потрібен лише у виборчій кампанії.

І це можна нагадати давно відоме: зарплата — це не всі заробітки депутатів, є ще й численні доплати і приплати. І це — офіційно. Бо можна нагадати і про неофіційне. Як в отому анекдоті про лісника, котрий, відпрацювавши перший місяць, був дуже здивований, коли його покликали отримувати зарплату. Сказав: «У вас тут ще й зарплату дають?» Нема жодного секрету (про це писала й наша газета), що в депутатів парламенту є численні приробітки, окрім зарплат і доплат. Мова навіть не про те, що серед депутатів повно бізнесменів, мільйонерів, а може, й мільярдерів, бодай гривневих. Це коли, попри законодавство і декларації, бізнес, як і майно,

перереєстровується на когось зі своїх. Але мова ще й про прямий підробіток мандатом депутата. Тут теж існують свої тарифи (не плутати з комунальними, що для народу). Найвищий тариф — за політичну зраду, тобто дезертирство зі своєї політичної сили, фракції до іншої. Високий тариф і на ключові голосування, наприклад, за призначення уряду, генпрокурора, голови Нацбанку. І, звісно ж, за прощтовхування потрібних комусь законів, голосування за них. Є й дрібніші, «всього» на кілька тисяч доларів тарифи за елементарні послуги. Це за депутатські звернення, навіть озвучення в залі якогось запитання під час так званих «депутатських годин».

Кажуть, рахувати гроші в чужій кишені непристойно. Але ми зараз рахуємо наші гроші, держави, людей. Гроші, які з цих людей витрясають, вичавлюють усе новими тарифами й цінами.

Пограбування працюючих пенсіонерів триватиме?

Серед іншого до проекту Держбюджету 2017 року знову вставлена норма про урізання на 15 відсотків пенсій пенсіонерам, які працюють. Це на-

хабне пограбування людей, породжене правовим свавіллям, яке триває в нашій «демократичній, соціальній, правовій» (стаття 1 Конституції України) державі. Адже цей грабунок суперечить самій Конституції, кільком її статтям.

Це положення було введено з 1 квітня 2015 року окремим законом. Із працюючих пенсіонерів, у яких пенсія перевищує півтора прожиткові мінімуми (торік півтора мінімуми становили 1611 гривень, цього року — 1695), утримували 15 відсотків пенсії. До речі, це навіть не назвали чесно податком, бо тоді довелося б указувати, а що ж це за податок. Було просто сказано, що нарахована пенсія виплачується в розмірі 85 її відсотків.

Ця норма вводилася тимчасово, на 2015 рік. Але її продовжили на 2016-ий, теж «тимчасово». Цього разу ще хитріше: не ухвалювали окремого закону, а вставили в Держбюджет 2016 року. Той, який депутати парламенту ухвалювали, не читаючи, не то сонними, не то вже сп'яну, адже напередодні Новоріччя і чомусь уночі.

І ось «тимчасове» знову планують продовжити. Ця сама норма фігурує в проекті нового бюджету на 2017 рік.

Кілька цифр. В Україні — понад 13 мільйонів пенсіонерів. Із них приблизно два з половиною мільйони працюють.

Ситуації є різні. Десять не дочекаються, щоб виплатити людину на пенсію, і вже вишикувалася черга на її місце. А десть українок не вистачає працівників. Ну, якщо так багато пенсіонерів працює, виходить, у їхній праці є потреба. Чому доводиться працювати пенсіонерам, мабуть, зрозуміло.

Так от, із тих працюючих пенсіонерів понад 800 тисяч торкнулося грабницьке урізання пенсії. У них пенсія — понад указані півтора прожиткові мінімуми. До речі, це попутно свідчить, що майже у двох мільйонів лише працюючих пенсіонерів пенсія нижча, ніж півтора прожиткові мінімуми.

З юридичної і чисто людської точки зору цьому грабунку нема виправдання. Якщо людина справляється з роботою, заробила зарплату, треба її виплатити? Треба. А якщо всім своїм трудовим життям, десятиліттями, заробила пенсію, треба її виплатити? Треба. Як же питання? На якій підставі відбувається пограбування?

Підстав нема, була мотивація уряду і парламенту: бідний бюджет, економічна криза. Але скажіть: яка вина в цьому простій людині, котру серед білого дня обирає держава? І чомусь наші кризи, до того ж нескінченні, не стосуються влади й олігархів.

Петро АНТОНЕНКО

Бліц-інформ

Україна й далі залазить у борги

Україна у 2017 році планує залучити зовнішнє фінансування обсягом 9 млрд доларів. Про це заявив міністр фінансів Олександр Данилюк.

Мінфін планує випустити четвертий транш єврооблігацій на 1 млрд доларів під гарантії США, залучити 5,3 млрд доларів у рамках співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ), а також вийти на міжнародний борговий ринок.

У жовтні 2015 року після переговорів, що тривали близько півроку, тримачі 13 з 14 випусків єврооблігацій України на загальну суму 14,36 млрд доларів та 600 млн євро підтримали їх реструктуризацію, тобто відтермінування оплати їх Україною.

Вона передбачає обмін 80% суми на нові єврооблігації з продовженням терміну погашення на чотири роки, а 20% — на державні деривативи, виплати за якими у 2021 – 2040 роках залежатимуть від темпів зростання ВВП країни.

Згоди не було отримано лише щодо євробондів на 3 млрд доларів із терміном погашення 20 грудня 2015 року, викуплених Росією наприкінці 2013 року, за режиму Януковича. РФ відмовилася обговорювати реструктуризацію, наполягаючи на суверенному, а не комерційному характері боргу. У відповідь у грудні 2015 року український уряд ввів мораторій — призупинив виплату боргу за зазначеними єврооблігаціями.

Прем'єр Гройсман — людина не бідна, бо з 16 років займався бізнесом. А зараз тримає готівкою півтора мільйона в доларах



Про це свідчать дані його декларації за 2015 рік.

38-річний наймолодший глава уряду в незалежній Україні почав займатися бізнесом уже в 16 років, ставши комерційним директором речового ринку, яким володіє у Вінниці його батько. Понад 10 років Володимир був бізнесменом, обіймав посади в комерційних структурах.

Потім, ще не досягнувши 30 років, був обраний міським головою Вінниці й показав себе досить успішним господарем.

Нині, згідно з декларацією, у Гройсмана — чотири земельні ділянки у Вінницькій області, два будинки (534 кв. м і 461,1 кв. м), 111,2 кв. м, 143,5 кв. м, 736,9 кв. м. Також є в нього квартири в користуванні, тобто найняті, в тому числі київська.

Гройсман задекларував автомобіль Land Rover 2013 року, в його дружини Volkswagen Touareg 2011 року. Дружина Гройсмана володіє корпоративним правом у ТОВ «Магігранд» (210 тисяч грн у грошовому вираженні) і є його власником.

Зарплата Гройсмана за минулий рік склала 77 270 гривень. Прем'єр також отримав 1 млн 302 тисячі гривень доходу від здачі в оренду неназваного майна громадянину Дмитру Немерському і 108 тисяч від здачі в оренду неназваного майна приватному підприємству «Конекс».

Дружина Олена Гройсман отримала у 2015 році зарплати 28 400 грн, підприємницька діяльність принесла їй 1 млн 408 247 грн, допомога при народженні дитини — 15 253 грн, відсотки від Приватбанку — 1457 грн. Готівкою у Гройсмана є 2 млн 280 тисяч гривень, 870 тисяч доларів і 460 тисяч євро.

На банківських рахунках він має: в «Креді Агріколь» — 2 млн 111 139 грн, у Приватбанку на двох рахунках — 21 775 грн і 16 200 євро, в Промінвестбанку — 3499 грн.

Дружина має готівкою 1 млн 600 тисяч гривень і 372 тисячі доларів. На рахунку в Приватбанку в неї лежать 193 549 грн.

Голова Нацбанку Гонтарева: зарплата — близько 150 тисяч гривень на місяць, майже всі гроші — в доларах

Голова Національного банку України Валерія Гонтарева торік отримала 1,754 млн гривень зарплати. Про це йдеться в електронній декларації керівника НБУ.

Також Гонтарева отримала 1,506 млн гривень на відсотках від ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк». Ще 23,518 млн гривень вказані як дохід від відчуження цінних паперів і корпоративних прав від ICU Holdings Limited.

Заробітна плата її сина Антона торік становила 51,8 тисячі гривень. Він також указав 749,3 тисячі гривень доходу від відчуження рухомого майна й 90 тисяч гривень відсотків.

Із нерухомості Гонтарева володіє земельною ділянкою в Київській області площею 900 кв. м, квартирою в Києві — 106 кв. м, садовим будинком — 250 кв. м. Її чоловік володіє житловим будинком у Київській області — 396 кв. м, земельною ділянкою — 2,05 тисячі кв. м. Син Антон має дві квартири в Києві — 55,7 кв. м та 41,3 кв. м.

У декларації також указані два автомобілі — Porsche Panamera 2012 року випуску і Porsche Cayenne 2013 року випуску. Чоловік Гонтаревої володіє автомобілем Toyota Land Cruiser Prado 2006 року випуску.

На рахунку Гонтаревої в ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» лежить 1,831 млн доларів, ще 61,9 тисячі гривень — в «Ощадбанку». Син Гонтаревої Антон зберігає 500 тисяч гривень у ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» та ще по 200 тисяч гривень в «Альфа банку», Приватбанку, банку ПУМБ.



«Бюджетні граблї»: хто і як буде розраховуватися за зручний для олігархів бюджет-2017?

В останній день, відведений для цього Бюджетним кодексом, Рада — не без «допомоги» представників олігархів у парламенті — таки затвердила в першому читанні проект Держбюджету на 2017 рік. Разом із ним «благословила» і «пакет пропозицій» нардепів до документа, що складається із понад 400 (здебільшого депутатів від БПП, «Народного фронту» та групи «Відродження»).

Представники нашої депутатської групи «Народний контроль» не дали за проект бюджету жодного голосу — з очевидних для всіх, окрім влади, причин. Починаючи від нереалістичних моментів у дохідній частині (як-то 17,1 млрд із приватизації держпідприємств, 10 млрд — із конфіскації, понад 80 млрд — зовнішніх запозичень) до просто антисоціальної норми (як-то збереження 15% оподаткування пенсій для працюючих пенсіонерів, перекладання на плечі місцевих громад фінансування витрат освіти й медицини).

І поки уряд «доопрацьовує» документ, готуючи його до другого читання, ще раз зупинюся на можливих наслідках схвалення Держбюджету в нинішньому вигляді.

У що може вилитися для країни «чесний бюджет», і хто отримає з того зиск?

Збільшення державного боргу: на які ще поступки піде влада, потураючи західним партнерам, аби не залишитися без кредитів?

Замість розвивати реальний сектор економіки, стимулювати внутрішнього інвестора і створювати нові робочі місця, в наступному році уряд розраховує отримати понад 80 млрд грн за рахунок зовнішніх валютних позик.

І хоча ця сума майже на 15% менша, ніж була у 2016-ому, в результаті на кінець наступного року ми отримаємо збільшення держборгу до 2,3 трлн грн, або 89% ВВП (що, за розрахунками Рахункової палати, в 1,5 рази перевищує дозволений Бюджетним кодексом рівень).

Сам факт розширення боргу в іноземній валюті несе фінансові ризики для економіки країни. Проте не менш гострим є питання, на які поступки західним «кредиторам» піде влада, аби отримати ці гроші.

Нагадаю, що в минулому за кредити МВФ уже заплатили прості українці (підвищенням пенсійного віку, космічними тарифами, доведеними до межі ліквідації ПТУ).

Що саме піде «з молотка», аби забезпечити 17,1 млрд грн надходжень від приватизації? І кому це вигідно?

І хоча цифра — 17,1 млрд — відверто завищена, наданий депутатам перелік підприємств, які Фонд держмайна готує до приватизації, налічує 296 держоб'єктів. Із них ТОП-10 підприємств — це переважно обленерго (плюс — «Центренерго», Одеський припортовий, Банк реконструкції та розвитку). За умов, котрі склалися в країні, нині ціна цих об'єктів українок низька. Кому вигідно продавати задешево держмайно? Тим, хто планує його купити. І якщо подивитися, в чийй прямих чи опосередкованій власності перебувають обленерго, стане зрозумілим, хто отримає з того зиск.

Окрім обленерго, в переліку є й інші «ласі» держпідприємства, які уряд презентує як збиткові, хоча насправді вони такими не є. Чи не краще було би призначити на ці підприємства ефективний

менеджмент (паралельно посадивши за розкрадання держмайна кількох їхніх екс-керівників), замість того, щоби продати ці ДП за безцінь? Але це не вигідно тим, хто за «прозорими» торгами планує отримати чергові активи для своїх монополій.

Підняття зарплат бюджетникам на 7 – 12%, а суддям і силовому блоку — в рази.

У бюджеті-2017 пропонується збільшити видатки на утримання працівників Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, тоді як лише на 10% піднімається зарплата освітянам і медикам (і це в умовах, коли інфляція складає понад 8 – 12%).

Щодо мотивів влади закладати в кошторис країни такі норми, то, очевидно, що, збільшуючи видатки на «апарат утиску» і «закручуючи гайки» простим громадянам, керманічі країни намагаються забезпечити собі більший «контроль». Проте чим обернуться такі спроби — питання риторичне.

Звісно, уряд має ще 2 тижні на доопрацювання проекту бюджету. Але зрозуміло, що «вдосконалення» здебільшого стосуватимуться видаткових статей, що не вирішать проблему нереалістичності показників наповнення скарбниці.

Загалом голосування за проект Держбюджету-2017 показало ключову проблему країни. Вона полягає в тому, що влада боїться «потрусити» олігархів і змусити їх за рахунок надприбутків наповнювати бюджет.

Дмитро ДОБРОДОМОВ, народний депутат, секретар Комітету з питань запобігання і протидії корупції 24.10.2016

Бліц-інформ

**Верховна Рада
ухвалила спільну
з Польщею декларацію
пам'яті та солідарності**

Верховна Рада України ухвалила спільну з польським сеймом декларацію пам'яті та солідарності.

Презентуючи документ, Голова Верховної Ради Андрій Парубій нагадав, що польський сейм голосує за цей документ одночасно з українським парламентом, і заявив, що ця декларація є відповіддю на російську агресію проти України, Польщі й усього західного світу. У декларації підкреслюється, що обидві країни зазнали трагедій через імперську політику Росії, зокрема — через пакт Молотова — Ріббентропа, який призвів до початку Другої світової війни і окупації Польщі нацистською Німеччиною і Радянським Союзом у вересні 1939 року.

Також документ засуджує нинішню окупацію Росією території України і підкреслює необхідність боротьби за їх звільнення.

Раніше передбачалося, що сейм Литви також синхронно проголосує за цей документ, однак нині повноваження діючого сейму закінчилися, а новообраний почне роботу лише у другій половині грудня. Очікується, що після цього Литва також проголосує за цей документ.

**На окупованому
Донбасі —
понад 40 тисяч
російських військових**

Про це 21 жовтня заявив представник Головного управління розвідки Міноборони Вадим Скібіцький: «За останні три місяці особливих змін у чисельності окупаційних російських військ на території нашої держави не відбулося». Як і раніше, в Першому і Другому армійських корпусах РФ перебувають близько 35 тисяч військових, є ще 6000 військових Росії.

**Деканоїдзе каже,
що правота
поліцейського піде
на користь суспільству**

Керівник Нацполіції Хатія Деканоїдзе стверджує, що законодавче введення презумпції правоти поліцейського буде спрямоване на захист перш за все громадян, а вже потім — правоохоронців.

«Було дуже багато бурхливих обговорень, що у зв'язку із законодавчими змінами, які ми ініціювали після цієї трагедії (вбивство двох патрульних поліцейських у Дніпрі — ред.), ми підсилюємо тільки поліцейських. У змінах до законодавства, в тому числі в Законі «Про Національну поліцію», в Кодексі про адміністративні правопорушення, Законі України «Про дорожній рух», ми дотримувемося чіткого і правильного підходу, а саме: ці зміни повинні захищати в першу чергу наших громадян, а вже потім поліцейських», — сказала очільниця Нацполіції.

**Деканоїдзе:
«Проти «завжди правих»
поліцейських відкрили
900 кримінальних справ**

Про це під час колегії МВС повідомила глава Нацполіції Хатія Деканоїдзе. Вона наголосила, що очищення поліції триває: «Протягом кількох місяців ми відкрили 900 проваджень проти поліцейських за фактами неправомірних дій співробітників поліції».

Говорячи про результати переатестації, керівник Нацполіції України зазначила, що загалом було звільнено 26% керівного складу правоохоронних органів.

Вона нагадала, що зростання злочинності в Україні складає 23%, при цьому 70% — це майнові злочини. 85% злочинів учинені безробітними.

Разом із тим Деканоїдзе підкреслила, що нині поліція реєструє майже 100% злочинів: «Якби ми закривали стільки справ, скільки закривали попередніми роками, то зростання статистики було б у кілька відсотків».

Генпрокурорський пшик Луценка.**«Великої чистки» не відбулося, система виявилася доброчесною**

За три місяці першого етапу очищення прокурорської системи були виявлені та покарані лише 4 недоброчесних працівники.

«Генеральний могильник». Так 12 травня, в день свого призначення у Верховній Раді, Юрій Луценко називав Генпрокуратуру. І цей «могильник» він мав почистити.

Уже наприкінці травня Генпрокурор повідомив, що «великою чисткою» органів прокуратури займатиметься ветеран АТО Петро Шкутяк. Він очолив групу з перевірки доброчесності прокурорів. Але офіційна посада Шкутяка — рядова. Головний «чистильник» працює звичайним інспектором Управління внутрішньої безпеки ГПУ.

16 червня Луценко дав старт очищенню органів прокуратури. Того дня він підписав наказ № 205 «Про затвердження Порядку проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України».

Відповідно працівники органів прокуратури мали надати свої декларації та заповнити анкети доброчесності. Ці документи мали бути опубліковані на сайті ГПУ.

Якщо будь-який громадянин мав відомості, що якесь твердження в анкетах прокурорів недостовірні, він міг повідомити про це

через електронну форму на сайті ГПУ.

На презентації перевірки доброчесності Юрій Луценко оголосив два головних завдання для себе на 2016 рік: відновити довіру до прокуратури через очищення та притягнути до відповідальності злочинців доби Януковича. Перевірку працівників органів прокуратури на доброчесність Генпрокурор назвав першим етапом очищення.

«Моя особиста позиція: будь-яка серйозна розбіжність у поданих документах буде призводити до звільнення», — казав Генпрокурор 28 липня.

Від того часу минуло вже три місяці. Як на мене, це достатній час, аби зробити проміжні висновки щодо очищення системи прокуратури. Тому я вирішив поцікавитися: які результати перевірки прокурорів на доброчесність.

Перше, що здивувало в цій відповіді, — інформація про відсутність звітності щодо перевірки. Я просив надати відповідь: скільки повідомлень про недоброчесність прокурорів було отримано.

Відповідно до наказу Генпрокурора № 205 від 16.06.2016 р. була затверджена форма Реєстру таємних перевірок доброчесності прокурорів. До цього реєстру

мали б вноситися всі повідомлення щодо недостовірності анкет доброчесності прокурорів.

Отже, запитувана мною інформація в ГПУ має бути. І фактично мені відмовили в її наданні.

Але головний висновок з відповіді ГПУ є невтішним для Луценка. За три місяці першого етапу очищення прокурорської системи були покарані лише 4 працівники.

ВІДПОВІДЬ ГПУ: За наслідками службових розслідувань, призначених під час таємної перевірки доброчесності прокурорів, у діях трьох працівників встановлено ознаки дисциплінарних проступків та їх притягнуто до дисциплінарної відповідальності. До 1 працівника застосовано заходи матеріального впливу.

Як бачимо, обіцяної Луценком «великої чистки» не відбулося. Більше того, ця цифра — 4 недоброчесних прокурорів — вказує на пшик ідеї перевірки на доброчесність. Ні про яке відновлення довіри до органів прокуратури не йдеться.

Для порівняння. У липні 2015-ого нардеп Віктор Чумак цифрами описав стан прокурорської системи:

— У прокуратурі 90% людей «косить бабло», 6% «бабло косити» не вміють, вони дурні, а 4% щось

намагаються зробити. А знаєте, скільки це в абсолютних цифрах? Якщо говорити в абсолютних цифрах, то в прокуратурі з 15 тисяч прокурорів працюють лише 600 осіб.

Виходить, що серед 15 000 працівників органів прокуратури недоброчесними виявилися лише 4.

Перевірка на доброчесність ще триває. Але з такими темпами навряд чи до кінця року цифри суттєво зміняться. А відповідно до процедури по завершенні 6-місячного терміну всі прокурори, стосовно яких не надійшли повідомлення, вважаються такими, що успішно пройшли перевірку і є доброчесними.

Щоправда, в Генпрокуратурі ще є можливість гучно завершити перевірку на доброчесність. Щойно я заповнив електронну форму на сайті ГПУ, повідомив про нерухомість, яка, за словами нардепа Сергія Лещенка, належить Генпрокурору Юрію Луценку, але записана на підставну особу.

Тепер чекаю на результати таємної перевірки.

Олексій БРАТУЩАК,
журналіст
(«Українська правда», 27.10.2016)
www.pravda.com.ua

**Зустріч із пораненим
українським воїном**

У Норт-Порті (штат Флорида) в Українсько-Американському клубі українська громада мала нагоду познайомитися з пораненим воїном України Ігорем Петруком, який перебував у США на лікуванні. Голова клубу Дарія Томашоска представила Ігоря Петрука, який був тяжко поранений гранатою та кулями в бою недалеко від Угледорська. Він був нагороджений Президентом України медаллю за хоробрість у бою.

У травні цього року через спонсорство організації «Revived Soldiers of Ukraine» Ігоря направили на ортопедичну реабілітацію до Чикаго. Перед поверненням до Києва він побував у Флориді й мав нагоду зустрітися з українською громадою в Норт-Порті.

Присутні на зустрічі з Ігорем радо вітали його і дякували за відданість обороняти свою державу. Боець запевняв усіх, що таких, як він, в Україні багато. На запитання присутніх Ігор давав вичерпні відповіді. На закінчення громада зібрала й передала кошти на дальші потреби цього українського воїна.

Віра БОДНАРУК,
професор,
США



Члени управи клубу: Атанас Кобрин, Клара Шпічка, Ненсі Возна, Галя Лісничка, Віктор Лісничий, Дарія Томашоска, Одарка Горбачевська, Катя Стецюк з Ігорем.

Богдан і Віра Боднаруки з Ігорем.

Фото
Віктора Лісничого.

Панорама**Відроджувати
українську економіку
допоможе
українська діаспора**

Українці у світі стурбовані станом економіки на Батьківщині. Аби хоч якось зарадити цій проблемі, Світовий конгрес українців утворив спеціальний орган — Комітет з підтримки економічного розвитку України.

Очолила Комітет Олена Кошарна, заступник президента СКУ. Коментуючи мету створення Комітету, вона зазначила, що на його благо трудитиметься близько 20 мільйонів українців, розселених по всьому світу. Вони будуть «сприяти експорту високоякісної продукції місцевого виробництва, залучати інвестиції для модернізації та доступу до нових ринків, створювати робочі місця, забезпечувати зростання їхніх доходів».

**Тисячі жителів Криму
отримують українські
паспорти і після анексії**

Понад 8,8 тисячі жителів Криму отримали паспорти громадянина України після анексії Росією півострова.

Про це повідомила заступник начальника відділу реєстрації та еміграції департаменту з питань громадянства, паспортизації та реєстрації ДМС України Галина Суботенко.

За її словами, кримчани вважають кращими українські паспорти у формі книжечки, оскільки з ними легше перетнути адмінкордон між материковою Україною і анексованим Кримом.

Також за період анексії Криму жителям півострова в відомстві надали близько 80,5 тисяч адміністративних послуг. «Зокрема, це послуги з оформлення, видачі, обміну паспорта громадянина України, паспорта громадянина України для виїзду за кордон, вклеювання фотографій у паспорт громадянина України у формі книжечки, видача тимчасових посвідчень, що підтверджують особу громадянина України, видача проїзних документів».

**У Литві знайшли
найбільший архів
антирадянських партизанів**

У Маріямпільському районі Литви знайшли архів із документами литовських партизанів округи Тауро. Бідон із партизанськими документами 1940-их років знайшов фермер села Балсуляй під час орних робіт у вересні. Він передав їх до Маріямпільського краєзнавчого музею, а музей — до Особливого архіву Литви.

Як зазначили в архіві, документів налічується близько двох тисяч аркушів. Це видання антинацистського опору «На свободу» і «Незалежна Литва» (1943 — 1944), видання партизанської округи Тауро «Шляхом боротьби», накази керівника цієї округи за 1946 рік, протоколи з'їзду командирів партизанських підрозділів тощо.

Партизанську округу Тауро створили 1945 року. Вона охоплювала Маріямпільський, Шакайський і Вілкавський повіти. До 1949 року в окрузі діяло п'ять, а згодом — три партизанські підрозділи. Останній партизан округи Юстінас Балчюс-Плутонас загинув 1957 року.



Такий вигляд мали литовські «лісові брати», 1949 рік.

Загалом проти радянської окупації Литви боролися близько 50 тисяч партизанів, також відомих як «лісові брати». За роки визвольної боротьби загинули понад 21 тисяча учасників руху Опору, членів їхніх сімей та прихильників цієї невеликої країни.

Події коментує редактор газети

Іван Грозний як символ Росії

У Росії відкрили пам'ятник Грозному, в Петербурзі на його честь хочуть назвати вулицю

Пам'ятник відкрили в місті Орел на набережній річки Ока. На церемонії були присутні губернатор Орловської області, письменники, політики. Міністр культури Володимир Мединський передав письмове вітання з цього приводу, з якого випливає, що Грозний — «особистість суперечлива, але пам'ятник йому потрібен».

Губернатор Орловської області Вадим Потомський заявив, що він вважає Івана Грозного, Сталіна і Петра I великими людьми, які зробили



«величезний внесок» у розвиток і становлення Російської держави.

Спершу пам'ятник планувалося встановити 3 серпня, але мешканці міста влаштували пікети на знак протесту, тож захід перенесли на 14 жовтня. До суду було подано позов із вимогою заборонити встановлення пам'ятника навпроти будівлі театру юного глядача. У результаті пам'ятник встановили на набережній.

А в Петербурзі одну з вулиць запропонували перейменувати на честь Івана Грозного. З ініціативою до влади міста звернулися активісти організації, яка називається «Національний комітет +60». За словами активістів, нинішня назва — проспект Двадцять П'ятого Жовтня — «є пережитком більшовицького минулого» та ганьбить «унікальне місце».

Коментар

У самому звеличенні в сучасній Росії такої одіозної постаті як перший московський цар Іван Грозний (1530 – 1584) нема нічого дивного. Причина єдина: цей цар дійсно є одним із найуспішніших творців Московської імперії. І саме в цій іпостасі він підходить для ідеології нинішнього Кремля.

Більше того. Не так давно в Росії висували ідею церковної канонізації Івана Грозного як святого. І знов-таки, не за якісь заслуги перед православ'ям, хоч цар дійсно був віруючою людиною, як за розширення і зміцнення держави. Урешті російська церква не наважилася на це, адже цар чинив численні репресії і щодо церкви й духовенства. Але сама з'ява такої ідеї симптоматична.

Характерний уже сам родовід Івана Грозного. По батьківській лінії він був Рюриковичем, онуком видатного правителя, великого князя Івана III, котрий, у свою чергу, був правником Дмитра Донського. А от мати Івана — литовська княжна Олена Глінська, і цей рід Глінських походить від осілих у Литві татар, нащадків хана Мамаю, одного самого суперника Дмитра Донського в Куликовській битві.

Іван IV — украї неоднозначна постать. З одного боку — непересічна особистість, як і його подальші наступники-диктатори Ленін і Сталін, людина великої ерудиції, автор численних послань, тексту і навіть музики церковних піснеспівів. З іншого — кривавий тиран. Яскравим знярядям тиранії став створений царем клан опричників, абсолютний прототип більшовицького карального органу ЧК – НКВС – КДБ. І так само, як у XX столітті, жертвами тиранії могли стати і ставали всі верстви, від простолюдинів до князів і бояр. Вінець цього — смертельне поранення, тобто вбивство царем у нападі люті власного старшого сина Івана, наступника престолу. Що фактично призвело до кінця 700-літньої династії Рюриковичів. А вже наступний син і останній цар із Рюри-

ковичів Федір був нездатний до правління і до того ж бездітний.

Іван Грозний провів чимало реформ у внутрішньому житті царства, що наближали дику країну до Європи. Але водночас саме він увів ганебне кріпосне право, яке проіснувало майже 300 років. Проте головне для нинішніх росіянів у цьому правителі — безмірна жадоба до розширення царства, загарбання земель. Іван остаточно добив залишки колись могутнього суперника Московії — Новгородської республіки, причому вчинивши кривавий терор на цих землях. Серед найбільших завоювань — також підкорення Казанського й Астраханського царств, частин колишньої татарської Золотої Орди. А ще — завоювання західного Сибіру. У результаті територія Московського царства збільшилася майже удвічі, до 5,4 мільйона квадратних кілометрів, що перевищувало всю іншу територію Європи. Ось чим саме, тобто імперським духом, а також постійним зміцненням самодержавства цілком підходить Іван Грозний нинішній Росії. Навіть попри те, що він увійшов до історії і як символ деспотії, репресій.

Щодо останнього, то цікавою є думка видатного російського письменника й історика Миколи Карамзіна. У своїй багатотомній «Истории государства Российского» Карамзін як чесний історик без усяких прикрас описує терор царювання Івана Грозного. Але як справжній монархіст письменник робить такий висновок: це жорстоке правління було послане російському народові як випробування на вірність його ідеї монархії. Народ, попри все, це випробування витримав і на всі наступні століття залишився вірним ідеї самодержавства. Звичайно, можна підсумувати, наскільки москвити, росіяни підтримували монархію з ідейних міркувань, а наскільки — внаслідок терору. Але те, що цей люд століттями був і нині є заражений хворобою шовінізму, — факт. Прояви цього очевидні.

Бліц-інформ

Верховна Рада зробила крок до заборони

пропагандистських книг із Росії

Верховна Рада в першому читанні ухвалила урядовий законопроект про заборону завезення літератури антиукраїнського змісту з держави-агресора Росії. Під заборону потраплятиме продукція, яка містить антиукраїнський та антидержавний зміст і розпалювання міжнаціональної ворожнечі.

Під дозвілну процедуру потраплятимуть лише книги із РФ і тимчасово окупованих територій, тобто обмеження не застосовуватимуться для російськомовних книг, виданих в Україні.

Презентуючи документ, віце-прем'єр В'ячеслав Кириленко заявив, що нині в Україну завозяться «тонни літератури», більшість з яких потрапляє жителям Півдня та Сходу.

За його словами, дозволи на ввезення надаватиме громадська рада.

Низка депутатів висловилися за необхідність суттєвого доопрацювання закону до другого читання. Зокрема, є побоювання, що антиукраїнські книжки можуть друкуватися і в інших країнах, а потім безперешкодно завозитися в Україну.

Згідно з офіційною статистикою, ввезення книг з Росії в Україну скоротилося в рази.

75% медіа України належить

політикам і олігархам

Приватні власники домінують на медіа-ринку України, і майже всі вони займають місце серед найбагатших людей країни. Про це свідчить проект «Моніторинг медіавласності», запущений Інститутом масової інформації та «Репортерами без кордонів».

У дослідженні йдеться про те, що телевізійний ринок є висококонцентрованим, оскільки основні 4 власники вляють собою частку аудиторії 76,25%. Кожна з чотирьох найбільших медіа-груп — StarLight Media (21,68%), 1+1 медіа (20,49%), Inter Media (21,42%) і Медіа Група Україна (12,66%) — мають аудиторію близько 20%. Ці медіа-групи належать найбагатшим людям в Україні: Пінчуку, Коломойському, Фірташу й Ахметову відповідно.

Ринок найрейтинговіших друкованих ЗМІ зосереджений у руках чотирьох власників: Ахметов («Сьогодні»), Курченко («Корреспондент»), «КП в Україні», «Аргументи і факти»; Мозговий/Александрова («Вести») та Швець («Факти»). Експерти зазначають, що троє із власників (крім Швеця) мають проросійську позицію і друкують свої видання переважно російською мовою.

75% медіа належить політикам та олігархам. За європейськими стандартами ця практика є ненормальною.

Пам'яті

Богдана Гаврилишина

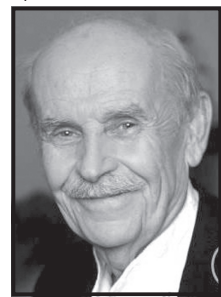
24 жовтня у 90-річному віці пішов із життя видатний економіст, професор, благодійник та громадський діяч Богдан Дмитрович Гаврилишин. Останні хвилини життя Богдан Дмитрович провів у родинному колі у своїй квартирі в Києві. Богдан Гаврилишин народився 19 жовтня 1926 року в с. Коропець Тернопільської області. Отримав диплом магістра за спеціальністю інженер-механік в університеті Торонто, доктора економіки та суспільних наук у Женевському університеті.

Упродовж 18 років очолював Міжнародний інститут менеджменту в Женеві. Член Світової академії мистецтва та науки, Міжнародної академії менеджменту, почесний доктор 7-ми університетів Канади та України, консультант держав і міжнародних компаній, модератор і голова численних міжнародних наукових конференцій та семінарів у 89 країнах світу.

Створив Міжнародний центр перспективних досліджень, Міжнародний інститут менеджменту в Індії, потім — в Україні. Став співзасновником Європейського форуму з менеджменту в Давосі (тепер Світовий економічний форум).

Був радником першого Президента України, чотирьох голів Верховної Ради, трьох прем'єр-міністрів.

Ініціював створення деяких молодіжних організацій в Україні. Очолював фонд Богдана Гаврилишина в Києві та фундацію «Відродження» в Женеві. Автор кількох книг.



«Титульний суверенний народ» давно догрався до сепаратизму

В офісах об'єднання «Титульний суверенний народ України» провели обшуки

У рамках відкритого кримінального провадження Служба безпеки України спільно із прокуратурою веде слідчі дії стосовно членів псевдодержавного утворення «Титульний суверенний народ України».

Як встановили співробітники СБУ, на Чернігівщині група осіб створила самопроголошені владні структури, в тому числі органи місцевого самоврядування, судові та правоохоронні органи, фінансові установи.

Члени незаконного об'єднання не визнають повноважень державних органів влади України, відмовляються виконувати вимоги українського законодавства щодо призову на строкову військову службу. Також незаконне об'єднання розпочало видачу мешканцям регіону т.зв. «паспортів людини корінного народу України» з обіцянкою звільнення від оподаткування, невідповідності органам судової влади України, уникнення сплати комунальних платежів, недоторканності майна та ін. Намагаючись отримати визнання, зловмисники організували листування з органами державної влади, правоохоронними структурами й посольствами іноземних держав. Під час обшуків у помешканнях та офісних приміщеннях псевдотворення оперативники спецслужби вилучили устава і статутні документи; бланки паспортів довільного зразка, посвідчення, водійські права; печатки і штампи; виготовлені власні банноти; автомобільні номери тощо.

Досудове розслідування триває.

Коментар

Це повідомлення Служби безпеки України викликало неоднозначну реакцію. З одного боку, добре, що державні органи нарешті взяли за цей відвертий, нахабний прояв антидержавної діяльності й сепаратизму. З іншого боку, багато хто дивується, як ці органи роками не реагували на таке. І мова не лише про СБУ. Кілька місяців тому міліція затримала в Чернігові автомашину «суверених» із дивними номерними знаками цього самозваного «державного утворення». І,

здається, без особливих наслідків для сепаратистів.

А саме так це треба називати — сепаратизм. Тобто це не просто виклик державі, коли відкрито ігнорують її закони. Це загроза самому існуванню держави, її цілісності, причому не у формі сепаратизму на тому ж Донбасі, коли заколотники де-факто відривають від держави частину території, а повзучий сепаратизм усередині держави, коли проголошується щось таке «позадержавне».

У повідомленні СБУ вище перелічено численні прояви такого самозванства — від номерних знаків до так званих паспортів і навіть

«самостійної» валюти. Між тим, ця організація з'явилася не сьогодні й не вчора, а добрий десяток років тому, звивши кубло в одному з населених пунктів області й маючи офіси в Чернігові.

Очевидно, за принципом, що краще пізно, ніж ніколи, правоохоронні органи і суд нарешті дадуть оцінку цьому фарсу, не такому вже й безневинному.

Але є ще й політична, ідеологічна складова цього всього. Річ у тім, що дехто зовсім не вважає це фарсом, тим більше злочинном проти держави. Навпаки — вважає... патріотизмом.

У нашому розбурханому суспільстві, через, на превеликий жаль, брак нормального патріотизму і нормального зміцнення державності, давно гуляють інші, як дехто трактує, «суперпатріотичні» ідеї. Проте, що в нас засіла ініродіція, що «корінні українці» зневажені в Україні, а відтак треба якесь очищення нації. Проте, що існує «титульний суверенний» народ, який і повинен домінувати в суспільстві, державі. Це безбезділля віяння. До того ж часто в упаковці «суперпатріотизму». І за всією цією балаканиною виявляються звичайнісінькі шкурні мотиви — політиканство або вульгарна нажива. Якщо за ширмою «суверенності» є й таке, сподіваємося, що державні органи розберуться з цим.



Так звані «паспорти, печатки, номерні знаки, гроші» так званого «народу»

Панорама

ЦРУ відкрило свій архів
про дослідження так званих НЛО

Сотні документів про спостереження за невідомими літаючими об'єктами на території США, ФРН, СРСР і Бельгійського Конго до 1978 року розсекречені Центральним розвідувальним управлінням США.

ЦРУ припускало, що круглі літаючі об'єкти можуть бути радянського виробництва, тому старанно збирало інформацію про НЛО.

Документи переважно присвячені розслідуванням, які проводилися наприкінці 1940-их і в 1950-их роках. Крім цього, відомство опублікувало протоколи засідань комісій зі спостереження за НЛО.

У матеріалах немає прямих доказів зв'язку феномена НЛО з позаземними цивілізаціями.

Проповідники містики посоромлені

Освітній фонд Джеймса Ренді пропонує заплатити мільйон доларів тому, хто зможе довести реальність паранормальних явищ. Уперше заяву зробили в гостях на радіо-шоу в Англії 1968 року. Тоді Ренді запропонував 100 доларів першому, хто зможе довести існування привидів. Нагороду поступово збільшував, поки вона не сягнула мільйона.

Кількість правил також зросла: необхідно не лише поговорити із примарою з дошкою для сеансів спиритизму, а й додати купу доказів, пройти не одне інтерв'ю. Організатор конкурсу — справжній скептик. Від 1968 року ніхто навіть не був близький до виграшу.

Секретну базу нацистів
знайшли в Арктиці

Секретний об'єкт розташований на Землі Олександри за тисячу кілометрів від Північного полюса. З руїн бункера вчені дістали більше 500 артефактів часів Другої світової війни, зокрема бензинові каністри і паперові документи.

Фахівці вважають, що об'єкт побудували 1942 року. Німці покинули базу в 1944-ому.

Ключ із «Титаніка»

продали за величезну суму



За 104 тисячі доларів на аукціоні продали ключ із легендарного пароплава «Титанік». Ключ від приміщення, де знаходилися рятувальні жилети, знайшли поряд із тілом стюарда третього класу Сіднея Седьюнарі з графства Беркшир і передали його вдові. Знахідка зберігалася в сім'ї понад 100 років.

Також з аукціону за рекордну суму була продана листівка з корабля. Вона підписана 25-річним Джеком Філіпсом із села Фарнкомб у графстві Суррей, який служив на «Титаніку» старшим телеграфістом і безперестанку відправляв із борту сигнали лиха іншим кораблям.

Філіпс відіслав поштою картку з острова Уайт. У ній він розповів про погоду і підписав: «Усім привіт. Джек». Листівка була продана за 23 тисячі доларів.

Британський трансатлантичний пароплав «Титанік» зазнав аварії під час свого першого рейсу в ніч на 15 квітня 1912 року, зіткнувшись з айсбергом. 1496 людей загинули, 712 були врятовані.

Ірак повністю відмовився від алкоголю

Уряд Іраку заборонив виробництво, продаж та імпорту алкоголю. Як повідомляє BBC, прихильники закону впевнені, що заборона алкоголю не суперечить конституції, оскільки за законами ісламу заборонено вживати деякі види алкогольних напоїв.

У свою чергу противники заявляють, що це положення порушує конституційні права людини. Зокрема, ущемленими виявляються християни, які мають намір звернутися до суду зі скаргами на цей закон.

Археологи знайшли

унікальні гробниці народу майя



Дві нерозграбовані гробниці знайшли археологи у Гватемалі під двома древніми пірамідами Зміїних царів. Вони розташовані за 482 км на північ від столиці, були побудовані в 650 – 700 роки. В одній із могил виявлені останки людини середнього віку, найдавнішого з усіх відомих

правителів майя, який жив майже три тисячі років тому. Як відомо, він називався «Зміїним королем». У середині гробниці дослідники також знайшли предмети, виготовлені з нефриту, обсидіану, людських кісток і кераміки.

Усе вказувало на те, що поховання належало впливовій людині, чий зуби були інкрустовані нефритом за звичаєм королівських сімей майя. На користь цього свідчать також по два браслети на руках і ногах, пов'язка на стегнах і розкішне намисто, зроблене з сотень жадітових намистинок, отвори в яких просвердлені з надзвичайною точністю.

Друга могила, виявлена в іншій піраміді, складається із двох кімнат, які раніше служили палатами палацу. Визначити особу покійного вченим допомогла підвіска у формі зуба або топірця з вирізаною головою птіці.

Тепер учені сподіваються, що завдяки виявленню гробниць зможуть розкрити таємницю про загадкову династію племені майя, відому як Зміїні царі.

У Японії створюють міста-ковчегів

Усім відома біблейська легенда про Ноя, котрий збудував Ковчег — величезний корабель, на якому врятував свою родину, домашню живність під час всесвітнього потопу. А у знаменитого письменника-фантаста Жюль Верна, котрий блискуче передбачив багато досягнень науки й техніки наступних десятиліть, є роман «Плаваючий острів».

І ось японські інженери взялися за будівництво «ковчегів», які повинні врятувати хоча б частину людства при катаклізмах.

«Ковчегів» матимуть вигляд плаваючих островів, що, як величезні лілії, дрейфуватимуть по хвилях води. Розташовані вони будуть у серединній частині Тихого океану. Кожен із таких островів встановлять на величезній платформі загальною площею кілька гектарів і заввишки 1 кілометр. Такі гіганти повинні вмістити від 10 000 до 50 000 осіб, які й будуть забезпечувати організацію роботи «ковчегів».

Кожна одиниця такої конструкції матиме вагу близько 11 000 тонн. Посеред кожного штучного острова будуть розташовані хмарочоси — «зе-



лені міста» для людей, а як енергію використовуватимуть лише екологічно чисту енергію хвилі та морської течії. Вежі виготовлять із легких магнієвих сплавів.

Розробники планують навколо хмарочосів розмістити парки, сади, алеї, а також орні та кормові луки й поля. Для захисту від можливих цунамі й високих хвиль на «ковчехах» побудують невеликі дамби. Однак у відкритому океані великі хвилювання не є загрозою.

Японія постійно зазнає всіляких природних катаклізмів, тому не дивно, що саме вони і стали генерувати цю ідею «Ковчеха». Інженери вважають, що в недалекому майбутньому так будуть конструювати всі міста і навіть цілі країни. Перший острів обіцяють побудувати до 2025 року.

Цей таємничий Єгипет

Найвідоміше поховання фараона Тутанхамона зовсім не було таким уже шикарним. Тутанхамон — мало чим примітний фараон, який правив Єгиптом приблизно з 1336 по 1327 роки до н.е. і у віці 19 років помер. Однак ім'я Тутанхамона на вустах усіх — це сталося через те, що його гробниця, знайдена 1922 року, виявилася єдиною з відкритих, яка не зазнала розграбування. Його могила насправді відрізнялася скромністю оздоблення й малими розмірами і залишилася цілою лише тому, що цар Рамсес VI прямо над нею найбезцеремоннішим чином спорудив пишний вхід до власної гробниці (яку, зрозуміло, згодом розграбували). З огляду на те, що могила Тутанхамона була дуже скромною, можна тільки припускати, з якою розкішшою ховали іменитих фараонів Єгипту.



Невідомо, хто відбив сфінксу ніс.

Існує зображення сфінкса без носа, датоване 1737 роком, — за 60 років до того, як у Єгипет вдерся Наполеон, освічені солдати якого вправлялися на сфінкси і стрільбі з гармат. Достовірно відомо ім'я лише однієї людини, яка завдала шкоди сфінксу, — мусульманин Саїме-аль-Дахр. Його повісили за це 1378 року

Клеопатра VII, останній фараон Стародавнього Єгипту, вважається жінкою спокусливої краси. Однак на римських монетах видно, що у Клеопатри майже чоловічі риси обличчя: довгий ніс, во-



довжене підборіддя, тонкі губи — зовсім не зразок краси. З іншого боку, вона мала гострий розум і харизму.

Ієрогліфи з'явилися приблизно 3 тисячі років до н.е. і, можливо, почалися як ранній настінний живопис. Існує більш ніж 700 різних єгипетських ієрогліфів.

До кішок у Давньому Єгипті ставилися з великою пошаною, за їх убивство карали стратою. За життя цей звір був рівноправним членом сім'ї, після смерті його бальзамували і клали в саркофаг, який поміщали в особливий некрополь. З палаючого будинку під час пожежі єгиптяни спершу виносили кішку.

Стародавні єгиптяни муміфікували не тільки людей, а й тварин. Археологи виявили 4,5-метрового муміфікованого крокодила.

Кішка для єгиптян була земним втіленням Бастет — богині сонячного тепла, радості й родючості, захисниці вагітних жінок і дітей, хранительки хатнього вогнища і врожаю. Бастет уособлювала такі якості, як витонченість, красу, спритність і лагідність, вона вважається єгипетським аналогом Афродіти й Артеміді. Її скульптурні й живописні зображення використовували для захисту будинку від злих духів.



Основний дохід Єгипет отримує зовсім не з туризму, а з мита, яке стягується із суден, що проходять по Суецькому каналу. Друга стаття доходу Єгипту — нафта, а туризм займає третє місце.

Суецький канал є найбільшим у світі каналом. Він був побудований 1869 року і з'єднав між собою Середземне й Червоне море.

Асуанська гребля, зведена для того, щоб уберегти сільськогосподарські поля від розливів Нілу, — дуже масивна споруда. За кількістю ви-

Незвичайний
аеропорт
на острові Сен-Мартен

Міжнародний аеропорт Принцеси Юліани на острові Сен-Мартен (Кариби) знаменитий тим, що літаки, заходячи на посадку з боку моря, пролітають прямо над пляжем, а потім над шосе, де розміщені знаки попередження про повітряні судна, що дуже низько літають.



Багато хто приїжджає на Сен-Мартен тільки щоб побувати на цьому пляжі. Злітно-посадкова смуга аеропорту починається від пляжу Махо, літаки сідають прямо над головами туристів. Постояти під величезним «Боїнгом» — екстремальне задоволення. Друга розвага — це стояти біля паркану, коли злітають літаки: головне — триматися міцніше.

траченого на її будівництво матеріалу вона в 17 разів перевершує піраміду Хеопса.

Дахи багатьох будинків у Єгипті недобудовані, а в деяких і зовсім відсутні. Цей цікавий факт пояснюється тим, що, поки в будинку немає даху, він за законом вважається недобудованим, отже, за цей будинок можна не платити податку на нерухомість.

Єгиптяни розповідають, що 10 градусів тепла для них — лютий холод, і люди намагаються не виходи-



ти з дому. Якщо температура впаде нижче позначки +10, єгипетські діти звільняються від школи через занадто великий ризик захворіти.

Частина жителів Єгипту — бедуїни. «Бедуїн» у перекладі — житель пустелі. Бедуїни — найбагатші в Єгипті, хоча живуть у жебрацьких умовах.

Кожен бедуїн вважає, що має право на стихійне захоплення пустельних земель. Відповідно, якщо якийсь бізнесмен захоче побудувати готель або магазин на бедуїнській землі, він повинен перш за все купити землю в бедуїнів, а потім ще раз купити цю землю в державі.

Червоне море в Єгипті — унікальне. Такої кількості коралів і різнобарвних рибок немає більше ніде на планеті. Це найсолоніше море Світового океану. У Червоне море не впадає жодна річка, приносячи мул і пісок, тому вода в морі дуже чиста.

Багато хто вірить, що вже все було сказано про Стародавній Єгипет. Але це не відповідає дійсності, бо в єгиптології ще роблять дивовижні відкриття. Наприклад, у великій піраміді недавно знайшли сонячний човен, на якому, за легендами, переправлялися мертві фараони на битву з темним демоном Апеї.

Грамотних чоловіків у сучасному Єгипті — 83%, а жінок — 59,4%.

Українська Гельсінська група: 40-річний ювілей

Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод, відома також як **Українська Гельсінська група** (УГГ), — об'єднання діячів українського правозахисного руху, утворене в Україні 9 листопада 1976 року. На 50-тисячному мітингу у Львові 7.07.1988 р. на її основі було проголошено створення Української Гельсінської спілки (УГС).

Члени-засновники: Руденко Микола Данилович (керівник групи), Бердник Олександр Павлович, Григоренко Петро Григорович, Кандиба Іван Олександрович, Лук'яненко Левко Григорович, Мешко Оксана Яківна, Матусевич Микола Іванович, Маринович Мирослав Франкович, Строката Ніна Антонівна, Тихий Олексій Іванович.

Підставою для утворення УГГ були постанови про права людини Заключного акта Ради у справах безпеки й співпраці в Європі у Гельсінці 1975 року. Згідно з основоположною декларацією УГГ її метою є сприяти виконанню в Україні постанов Заклучного акта:

збирати докази порушення тих постанов і скарги постраждалих;

доводити факти порушення прав людини та націй в Україні до відома ширших кіл української та міжнародної громадськості, до урядів держав, які підписали Заклучний акт.

УГГ ставить також своїм завданням знайти громадян України з Декларацією прав людини ООН, домогтися від влади здійснення права на вільний обмін інформацією та ідеями, акредитування в Україні представників закордонної преси, утворення незалежних пресових агентств, безпосереднього контакту України з іншими країнами.

Для виконання цих завдань УГГ встанови-

ла зв'язок зі своїми кореспондентами та співробітниками в різних частинах України, а також з іншими гелсінськими групами (вірменською, грузинською, литовською, російською), збрала сотні документів, які свідчать про порушення органами влади людських і національних прав, у своїх деклараціях, меморандумах, зверненнях, протестах довела їх до відома різних міжнародних кіл, а також органів влади СРСР.



Микола Руденко. 1994 рік.
Фото Василя Овсієнка.

УГГ виступає за оборону переслідуваних за переконання, дає їм моральну та юридичну допомогу. Від другої половини 1970-их рр. УГГ виявилася в Україні діяльним у рамках існуючого радянського законодавства і міжнародних договорів речником прагнень українського народу до політичної і соціальної свободи та державної незалежності. Правозахисна платформа УГГ стала в наявних у СРСР і у світі умовах мобілізуючим, ефективним засобом для активізації громадськості й обо-

рони українських національних інтересів.

Репресії проти УГГ. КДБ (Комітет державної безпеки СРСР) застосовував до УГГ жорстокі репресії. У 1977 році заарештовано й тоді або наступного року засуджено на максимальну допущену законом (ст. 62 Кримінального кодексу УРСР — «антирадянська агітація та пропаганда») кару від 7 до 10 років ув'язнення і 5 років заслання членів-засновників УГГ: М. Руденка, О. Тихого, Л. Лук'яненка, М. Мариновича, М. Матусевича.

Після арештів до УГГ у 1977 – 1978 роках вступили нові члени: Вінес Петро Георгійович, Калиниченко Віталій Васильович, Стрільців Василь Степанович, Січко Петро Васильович, Січко Василь Петрович, Овсієнко Василь Васильович, Литвин Юрій Тимонович.

У 1979 році заарештували О. Бердника, П. і В. Січків, Ю. Литвина, В. Овсієнка.

Від 1979 року членами УГГ стали: Стус Василь Семенович, Чорновіл В'ячеслав Максимович, Красівський Зіновій Михайлович, Лесів Ярослав Васильович, Малинкович Володимир Дмитрович, Розумний Петро Павлович, Сокульський Іван Григорович, Шабатура Стефанія Михайлівна, Гейко-Матусевич Ольга Дмитрівна, Горбаль Микола Андрійович, Зісельс Йосиф Самуїлович.

Навесні 1979 року в мордовських таборах політичні в'язні створили Групу сприяння виконанню Гельсінських угод у місцях позбавлення волі, до якої ввійшли і деякі члени УГГ (Л. Лук'яненко, М. Руденко, О. Тихий), а також інші політичні в'язні з України: Святослав Караванський, О. Попович, Б. Ребрик, о. Володимир Романюк, Ірина Сенік, Данило Шумук, Юрій Шухевич-Березинський.

1977 року П. Григоренко одержав дозвіл

виїхати на лікування до США, після чого його позбавили громадянства СРСР. Виїхати за кордон дозволили також П. Вінсові, Н. Строкатій, В. Малинковичу й С. Караванському.

На підставі доручення від УГГ створено Закордонне представництво УГГ у складі: П. Григоренко, Л. Плющ, Н. Строката. Воно діяло в напрямі здійснення програми УГГ, виступало перед чужим світом на оборону діячів правозахисного руху в Україні, втримувало зв'язки з різними міжнародними організаціями («Міжнародна амністія», профспілками, представниками за кордоном правозахисних груп інших народів СРСР).

У 1979 – 1980 роках посилено терор в Україні, особливо проти членів УГГ, і заарештовано втретє В. Чорновола, ув'язнено до психлікарні О. Мешко, заарештовано В. Стуса, О. Матусевич-Гейко, В. Калиниченка, В. Стрільціва. У тих роках засуджено також до ув'язнення від 2 до 10 років таборів і від 3 до 5 років заслання членів УГГ: О. Бердника, О. Гейко-Матусевич, М. Горбаль, В. Калиниченка, З. Красівського, Я. Лесіва, Ю. Литвина, В. Овсієнка, П. Розумного, П. і В. Січків, В. Стрільціва, В. Стуса, В. Чорновола. Декого з них судили за провокаційними звинуваченнями в спробі згвалтування, незаконному зберіганні зброї, опорі міліції та за іншими несправданими статтями КК УРСР.

Від 1979 року Закордонне представництво УГГ вело акцію за мобілізацію міжнародної громадської думки на захист прав людини та народів під час Мадридської конференції.

1980 року Закордонне представництво УГГ почало видавати «Вісник репресій в Україні» (ред. Н. Світлична).

1985 року членом групи став Петро Рубан.

У Росії, в колишніх таборах комуністичного СРСР, нари ще в доброму стані Чехи рятують від забуття сторінки радянської історії

Задокументувати історію радянських концтаборів узялися активісти чеського громадського об'єднання Гулаг – Gulag.cz. Кілька років вони їздять до Росії, у Сибір, продираються хащами тайги, щоб віднайти залишки покинутих таборів. Робота чеських дослідників є сьогодні чи не останнім шансом урятувати від забуття один із найстрашніших злочинів комуністичного режиму. Керівник експедиції Штепан Черноушек дав інтерв'ю Радіо Свобода.



— Де залишилося найбільше покинутих таборів, ще не до кінця знищених часом?

— У різних регіонах Росії. Чим віддаленішими були табори від цивілізації, тим вони краще збереглися. Коли були ближче до села чи міста, тоді їх протягом часу розібрали або ж на їхньому місці звели заводи, фабрики чи навіть житлові будинки.

Багато таборів збереглося якраз уздовж залізниці Салехард – Ігарка. Це близько 1200 кілометрів залізниці, яка так ніколи і не була добудована, веде вона майже покинутою місцевістю, де залишилося ще кілька десятків таборів. Звичайно, є ще табори на Колимі, у віддалених долинах є їх залишки. Є також залишки таборів у Пермському краї, на Чукотці.

— Що з того, що Ви побачили чи віднашли під час своїх експедицій до радянських таборів, справило найсильніше враження?

— Найбільше здивувало, і це було дуже сильно емоційне переживання, коли під час першої поїздки ми дісталися до першого покинутого ГУЛагу, рубаючи мачетами зарості тайги. Ми дійшли до колючого дроту, побачили перші бараки, увійшли всередину, а там ще й досі є нари в доволі доброму

стані. Також знаходили різні речі — рукавиці, миски, а в печі ми знайшли зім'яті листи в'язнів чи листи, які хтось написав до них із волі. Дивлюся на це і думаю собі: адже це не музей, це реальність, тут лежать покинуті 60 років тому речі, їх ніхто досі не переписав, не вивчав. Це було справді дуже сильне переживання — знайти предмети, які доповнюють життя цих в'язнів. Із тих покинутих будов, із того дроту, який мав жадливий вигляд, за тими речами проглядали конкретні людські долі, які доповнили ці відчуття. Це було перше найсильніше враження.

— Чи були спроби з боку влади Росії або окремих осіб перешкодити Вам під час експедицій до покинутих концтаборів? Були випадки, що за Вами хтось стежив?

— Ні, я цього точно не боявся. Навпаки, під час наших експедицій до таборів уздовж залізниці, а їх було три, ми завжди співпрацювали з місцевими музеями. Правда, музеї не мають достатньо засобів, щоб самим проводити великі експедиції до покинутих таборів.

— Хто в Росії офіційно займається вивченням історії ГУЛагу, фотофіксацією, описом того, що збереглося? Це функція музеїв чи адміністрації краю? Може, існує

державна програма в Росії, яка опікується цією сторінкою історії?

— Цих музеїв є відносно досить багато, говорю про регіональні музеї, краєзнавчі музеї, які мають експозиції про табори, вони різного характеру і якості, часто розповідають про табори як про якусь локальну річ. У Москві є великий Музей ГУЛАГа, який тепер переїхав до нової будівлі. Є також музей Перм 36 — єдиний, створений на основі колишнього табору, з колонії, яка працювала ще в 1980-их роках. Відомою є історія, коли місцеві органи влади перебрали на себе контроль над цим музеєм, усунули з музею експозицію, що розповідає про дисидентів, які там були ув'язнені, а прославляють працю наглядачів.

— Ви задокументували побачене, провели навіть заміри бараків. Але чи якийсь із тих музеїв, про які Ви розповідали, взяв під свою опіку хоча б один із багатьох сотень таборів, вартів вишки, автентичний колючий дріт?

— Знаю, що Музей ГУЛАГа в Москві організовує експедиції на Чукотку і якимось чином це фіксує, знімає із дронів покинуті табори. Само собою, товариство Меморіал довгий час організовує різні поїздки, займається фотографуванням об'єктів. Також були спроби в місті Надим (це місто вздовж залізниці, там є один із тих покинутих таборів) створити музей, але кілька років тому розмови з місцевою адміністрацією закінчилися, на жаль, безуспішно. Тобто жодний із тих таборів найближчим часом не стане музеєм.

— Отже, в Росії нині таких намірів немає?

— Вони є, але не мають надто великої підтримки з боку державної влади, наскільки я зараз інформований.



— Який із таборів, що Ви бачили, зберігся найкраще, де він знаходиться?

— Їх є відносно багато, тих таборів, які добре збереглися. Наприклад, біля міста Єрмакова недалеко від Єнісею або ж табір за 40 кілометрів від міста Надима, до нього можна дійти і залізницею, яка також у доволі непоганому стані. І там, звичайно, можна було б створити такий музей. Є й багато інших таборів глибоко в тайзі, але нерелеально, щоб туди могли дістатися пересічні відвідувачі.

— У ГУЛагу загинуло понад 2 мільйони людей. Під час експедицій до цих таборів чи натрапляли Ви на цвинтарі, поховання в'язнів?

— Жодних цвинтарів ми не виявили, але, можливо, це пояснюється тим, що в нас не було достатньо часу і оснащення, аби детально дослідити кожний табір. За тих умов це доволі тяжко — в Сибіру, в тайзі все заросло. Там, напевно, цвинтарі є, але протягом наших експедицій ми їх не виявили.

— Чи звертаються до Вас колишні в'язні ГУЛагу, їхні родини по допомогу знайти інформацію про табори? Ви в контакті з цими людьми?

— Звичайно. Ми співпрацюємо з Інститутом з вивчення тоталітарних режимів у Чехії, що вивчає долі чехословацьких громадян, які були в'язнями ГУЛагу. До нашої роботи ми залучаємо історії життя колишніх чехословацьких в'язнів, ці історії вносимо до мапи, де вказані місця наших експедицій. Ми звичайно також у контакті з нащадками в'язнів.

— Плануєте нові експедиції до колишніх радянських таборів?

— Будемо раді продовжити наші дослідження, і не тільки в Росії, а й у Казахстані, де розташовані рештки деяких таборів. Так що, напевно, в майбутньому роботу продовжимо.

Святослав Караванський друкує в нашій газеті свою нову книгу



Святослав Караванський — легендарна особистість. Насамперед він видатний учений-мовознавець. Але також активний борець із тоталітарним комуністичним режимом, дисидент, автор самвидаву. За цю діяльність був засуджений і відбув понад 30 років ув'язнення (1944 – 1960, 1965 – 1979). Він народився в Одесі 24 грудня 1920 року в родині інженера. Відомий також як поет, перекладач, журналіст. Дружина — Ніна Строката-Караванська, одна з найвідоміших діячок правозахисного руху, політв'язень, учений-мікробіолог.

У листопаді 1979-ого подружжя Караванських емігрувало до США, де продовжило активну наукову і громадську роботу.

На жаль, 1998 року пані Ніна померла.

Наша газета «Світ-інфо» в № 84 надрукувала велике дослідження про життя цього подружжя, яке можете прочитати в бібліотеках або на сайті газети.

Святослав Караванський і нині мешкає у США. Дивовижна його довголітня творча, громадська активність. Йому йде вже 96-ий рік, але Святослав Йосипович наполегливо продовжує мовознавчі дослідження. Якщо в СРСР праці дисидента, звичайно ж, не могли бути надруковані, то в незалежній Україні вони виходять постійно. Для прикладу: 1993 року в Києві вийшов його «Практичний словник синонімів української мови», 1998-ого — «Російсько-український словник складної лексики».

Останнім часом Святослав Караванський, як і чимало українців діаспори, долучився до читачів нашої газети «Світ-інфо», яку він отримує в електронному вигляді у США. Став її автором — в останніх номерах ми друкували його цікаві коментарі на суспільно-політичні теми.

А тепер Святослав Караванський звернувся до нашої газети з цікавою пропозицією: надрукувати

розділи з його нової книги «Ідіотизми сталінської ярижки у державній мові України», поки вона готується до видання в Україні. Надіслав повний текст книги. Усю її, звичайно, надрукувати в газеті важко, але деякі розділи даємо.

Це книга про те, як комуністичний режим СРСР, прагнучи асимілювати поневолені народи імперії, нищив їхню мову, в даному разі — нашу українську.

Позиція автора може видатися декому надто категоричною, мовні пропозиції його — незвичними. Але це позиція вченого, патріота. Як і в надрукованих вже в газеті статтях автора, ми зберігаємо його правопис.

До речі, термін «ярижка», що фігурує в назві книги, автор пояснює так: «Ярижка — це український текст, написаний або надрукований російськими буквами. Від назви літери Ы -яри. (У сталінському суржику — ери, ерижка).

Ідіотизми сталінської ярижки у державній мові України

Пропонувану увазі читачів розвідку «Ідіотизми у сталінській українській мові, задіяній в Україні» присвячено станові української мови після лінгвоцидних експериментів Москви з «наближення» нашої мови до мови окупанта. Розглянуто низку прищеплених нам мовних ідіотизмів, які гальмують самостійний розвиток української мови і сприяють обмосковщенню українців, бо відтворюють їх від користування спалюженою рідною мовою.

Передмова

Історичні обставини існування чи не найстаршої гілки слов'янського племені — русинів-українців — склалися украй несприятливо. Працьовиті, волелюбні, але миролюбні русини впали на довгі століття в рабство зажерливим сусідам, які, волюючи приєднати українську гілку до своєї дикої народожерної держави, першим ділом узялися нищити найдорожчий скарб русинів — їхню самобутню українську мову.

Найбільше успіхів у нищенні нашої мови досягли московсько-сталінські окупанти України. Обдурюючи світ, «ширмою», ніби українці та інші «іногородці» вільно розвивають свої культури й мови, окупанти на ділі нищили українську та інші «іногородні» мови найпідступнішими методами.

Ці методи починалися знищенням знавців ширю української мови і заміну їх «знатоками», навченими у державних освітніх школах, де викладано спотворену і пристосовану до мови окупантів бутафорну українську мову.

«Праця» окупантів спричинила непопулярність нашої літератури, бо українців відтучено від мови, виробленої для них у Москві. Москва довела нашу мову до агонії, нашпигувавши нашу мову ідіотизмами. Цю агонію від ідіотизмів започатковано в СРСР відвертим знущанням з мови народу, спробами недовчених семінаристів та інших неуків творити згори терором те, що ми творили тисячоліттями добором найвлучніших форм, зворотів та мовних стилів підчас спілкування тисяч поколінь.

Кремлівським недоумкам нічого не вдалося створити, але нашу мову вони зруйнували. І цього сучасні літератори, літературознавці та мовознавці, не кажучи про «батьків» нації, не бачать і не усвідомлюють. Більшість цієї публіки

живе ілюзіями, дбаючи про свої гаразди — бізнеси, посади, премії, гонорари, а доля мови — тобто доля народу — їм не в голові.

Аналізована автором лексика своїм додержанням лінгвоцидних рис, запроваджених в СРСР, аж ніяк не сприяє читацькій зацікавленості. Вилучаючи з мовного простору України питомі українські риси, антинародна влада хотіла прищепити населенню нехит до своєї рідної мови. І цього вона досягла. Залишилося українські книжки, написано не українською мовою, а сталінською ярижкою, вони перестали цікавити читачів.

Наслідок перед очима: тиражі українських книг мізерні.

Мета автора — показати тим, хто ще має крихітку глузду, на прикладі дослідження ідіотизмів, як глибоко сягли смертоносні процеси у тіло нашої мови, а заразом нагадати, що коли не жвити негайних (!) заходів, майбутнє нашої мови буде дуже непривабливе.

Знищений правопис-29 має низку недоліків, та попри це, він зберіг ряд ширих українських рис, що їх московські неукі знищили. Але мовознавці незалежної України, навчені у сталінських ВИШах, не бачать і не працюють над відродженням української мови, над переробкою спотворених словників та розробкою справжнього українського правопису. Натомість боронять неучькі рекомендації правопису-33. Чи не є це наслідок прищепленого радянською освітою переконання у правильності «ленінської національної політики»?

Правопис-33 — дитя цієї політики. Це засвідчує перелік напрямних до цього правопису, наведений у передмові до «першого» його видання:

«4. ...забезпечити єдність із правописами братніх народів Радянського Союзу, особливо — російського...» («Український правопис», Київ, «Наукова думка» 1990, стор. 8).

Виходить, що той, хто боронить сучасний правопис, боронить «братерство народів Радянського Союзу» — витвір «ленінської національної політики».

Розглядові методів творців лінгвоциду нашої мови шляхом прищеплення їй слів покручів, що їх інакше, як ідіотизмами годі назвати, автор і присвятив свою розвідку.

20.12.2015,
Дентон, Мериленд, США.
Автор

Маніпуляції

з прізвищами та назвами

Прізвища

Знищення сталінської мафії з української мови не обминули наших прізвищ, імен, назв населених пунктів, морів, річок.

Гончар

В Україні діє Правопис, затверджений 1989 р. ще за советської влади. Самий цей факт не може не викликати в людини з нормальним мисленням щонайменше питання. Коли ж ця людина почне читати задіяний правопис, то питання виникатимуть з геометричною прогресією.

Відкриємо розділ IV правопису, § 102 «Відмінювання прізвищ». Пункт 1, § 102 стверджує так: «Українські та інші слов'янські прізвища, що мають закінчення іменників I відміни, відмінюються як відповідні іменники першої відміни, а прізвища з закінченнями іменників II відміни, відмінюються за зразками відмінювання відповідних іменників другої відміни.»

Далі йде перелік кількох українських прізвищ, і то не за абеткою, а в кінці переліку написано «й т. д.».

Поширених в Україні прізвищ **Гончар**, **Кобзар**, **Пекар**, на жаль, у переліку нема. Є такі рідкісні прізвища, як **Панібудьласка**, а **Гончаря** нема.

А нас цікавить прізвище **Гончар**. Іменник II відміни м'якої групи. Відмінюється згідно з параграфом 102, як і слово **гончар**. Ці слова відмінюються так:

Іменник II відміни, м'яка група	Прізвище (Згідно з чинним правописом)
Н. гончар	Н. Гончар
Р. гончар-я	Р. Гончар-я
Д. гончар-еві (-ю)	Д. Гончар-еві (-ю)
З. гончар-я	З. Гончар-я
О. гончар-ем	О. Гончар-ем
М. гончар-еві (-і, -ю)	М. Гончар-еві (-і, -ю)
К. гончар-ю!	К. Гончар-ю!

Так має відмінюватися прізвище **Гончар** згідно із задіяним в Україні ще останнім сталінським правописом.

Іменник II відміни, м'яка група	Прізвище (Московська схема)
Н. гончар	Н. Гончар
Р. гончар-я	Р. Гончар-а
Д. гончар-еві (-ю)	Д. Гончар-ові (-у)
З. гончар-я	З. Гончар-а
О. гончар-ем	О. Гончар-ом
М. гончар-еві (-і, -ю)	М. Гончар-ові (-і, -у)
К. гончар-ю!	К. Не було зовсім

Але в СРСР цієї схеми не дотримувано, а прийнято російську схему відмінювання прізвища **Гончар**:

Пояснення від тодішніх «українських академіків» не варте неупередженого мовознавства. Але факт мав місце, і це доводить сучасна українська мовна практика, коли усі державні акти, державні назви, державні та приватні ЗМІ вживають тільки московську схему відмінювання прізвища **Гончар**: Музей ім. **І. Гончара**, Роман **О. Гончара**, Зустріч з депутатом **Кобзаром**.

Коли похідні форми від прізвища **Гончар** ще якимось укладаються у ритм української мови, то похідні форми від прізвищ **Кобзар**, **Пекар**, **Косар** звучать неокоричливо: **Кобзара**, **Пекара**, **Косара**. Попри цей факт, у СРСР за цією «нормою» наглядало невисипує КГБ.

Постає питання: хто сьогодні наглядає за цією нормою, незаписаною в офіційному Правописі? Але уся державна машина, усі ЗМІ неухильно додержуються цієї, ніде не записаної норми.

Правопис УССР 1989 р. у переліку зразків відмінювання не наводить зразку відмінювання прізвища **Гончар**, обмежившись зацитованим вище пунктом 1, § 102 Правопису. Цей параграф навпростець суперечить практикованій «нормі». Але, як бачимо, це нікого не турбує і вже 25 років триває стале порушення офіційного Правопису. Як це можна назвати, щоб, як то кажуть, потрапити «в яблучко»?

До чого вело й веде це відхилення від природних норм української мови? Це розхитує усталені тисячолітніми норми української мовної стихії. Перекрученні закінчення у прізвищах сприяє перекрученню закінчень і у ширших українських словах. Це трапляється не лише у ЗМІ, але й у творах лауреатів Шевченківської премії, де замість «від слюсаря», читаємо «від слюсара».

Але нащо ускладнювати правила правопису? Бо відхилення від норми змушує україномовців тримати в пам'яті дві схеми відмінювання одного й того самого слова. Нащо це робити? Щоб відбити охоту від вивчення своєї мови самим українцям? Мабуть, що так. «Заграматичність», замудрити українську мову до такої міри, щоб цим ускладнити її вивчення, засвоєння і вживання.

Але це ще не все. Цей таки 1 пункт § 102 вводить ще й виняток у відмінювання прізвища **Швець**. Коли слово **швець** українці відмінюють за схемою: **швець – шевця, шевцеві (шевцю)** тощо, то прізвище **Швець** треба відмінювати **Швець – Швеця, Шевцеві (Швещю)** тощо, тобто, копіювати московську схему. Чому такий виняток? Відповідь одна: щоб зблизити дві окремі мови в одну — московську.

Але гляньмо, як цей нібито один виняток уживано на практиці. Виняток щодо **Шевця** має силу і щодо інших прізвищ. Наприклад, слово **масол** ми відмінюємо за схемою: **масол – масла, маслові (маслу)** тощо. А прізвище **Масол** усупереч Правопису, бо на нього не поширено виняток, в СРСР відмінювали теж за російським зразком: **Масол – Масла, Маслові (Маслу)** тощо.

І це тільки в СРСР? Ні, дорогі панове, у Незалежній Україні теж. Цей одиночно завинятований **Швець** має таку магічну силу в нашій Україні.

Сюди ж належить і прізвища на **-ок**: **Мазурок**, **Оберемок**, які за московським зразком, всупереч Правопису, відмінюють так: **Мазурок — Мазурока, Мазуроку** тощо, тоді як слово **мазурок** ми відмінюємо просто: **мазурка, мазурку** тощо.

Дивні дива діються в Україні із Правописом. Важко і слово добрати для окреслення цього явища.

А є ж в Україні Академія Наук та й ряд інших академій, а в них кореспонденти наук і академіки. Тільки московському вазові русифікації це не шкодить. Цей віз і досі в Україні. Тут аж просяться слова Т. Шевченка:

«Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!»

За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?»

Історія українського війська

До 11 грудня в Чернівці в Кіно-культурному мистецькому центрі національно-патріотичного виховання дітей і молоді (колишній кінотеатр ім. Щорса) експонується виставка Українського інституту національної пам'яті «Воїни. Історія українського війська». Вхід вільний.

Експозиція дає змогу подивитися, якими були однострої та зброя українських воїнів від часів Русі до сьогодення. Світлина супроводжує інформація про тип військових організацій, чисельність і озброєння військ, методи воєнного мистецтва та найвизначніші битви. Представляємо розділи виставки.

Русь, Руське королівство

До середини XI ст. головним родом війська була піхота. За озброєнням вона поділялася на легку й важку. Із розвитком зброярського мистецтва обладунки воїна ставали все важчими. Для захисту використовували залізні кольчуги, шкіряні панцирі з нашитою на них металевою лускою, металеві шоломи та дерев'яні щити, оббиті шкірою й металом. Іноді залізна кольчуга цілком прикривала тіло воїна.

Від середини XI ст. піхота поступається своїм значенням кінноті. Іноді вершники використовували коней тільки для пересування, а в бій вступали в пішому бойовому порядку.

Основу давньоруського флоту складали лодії.

Під час ворожих нападів із міщан



Князівський дружинник. Русь, XI ст.



Важкоозброєний воїн. Галичина, Руське королівство, XIV ст.

та селян скликалося народне ополчення — все чоловіче населення. Утримувалося ополчення коштом міста, в якому воно збиралося.

Для походів та охорони кордонів князі наймали військові загони з іноземців, здебільшого — варягів або сусідів-кочовиків.

Давньоруські князівства воювали з Візантійською імперією, Хозарським каганатом, степовими кочовиками, західними сусідами — Польщею, Угорщиною, Литвою. Також постійно вели міжособні війни за право володіти Києвом та іншими великими містами.

Загальне керівництво військом здійснював князь чи воєвода. Окремі підрозділи очолювали молодші князі або досвідчені дружинники.

У похід військо вирушало за наказом князя. Попереду рухалася сторожа. Головні сили йшли слідом разом із обозом. У заздалегідь визначеному місці військо ставало табором. Коли наближався ворог, військо виходило на поле майбутнього бою і ставало в бойовий порядок — «стіну» та «полочний ряд».

«Стіна» мала довжину по фронту в кілька сотень метрів і глибину від трьох до двадцяти рядів. У перших рядах стояли важкоозброєні дружинники. За ними розташовувалися вої. «Полочний ряд» був поділений по фронту на три частини: в центрі ставали важкоозброєні підрозділи, а на флангах — загони ополчення й легкої кінноти.

Після битви переможці обов'язково збирали на полі бою зброю та ховали загиблих.

Велике князівство Литовське

Після занепаду давньоруської держави більшість українських земель увійшла до складу Великого князівства Литовського.

Воїни з українських земель були одними з найбоєздатніших у війську ВКЛ. На заклик великого князя аристократія Литви й Русі була зобов'язана виступити в похід із власним загоном. Організаційно-тактичними одиницями війська були корогви, сформовані за територіальним принципом.

Головну ударну силу війська становила кавалерія.

Лицарство ВКЛ носило кольчуги, голову захищали відкриті шоломи, із заборолом або кольчужні каптури.

Ударною зброєю були спис або піка. У рукопашному бою лицарі билися мечами, шаблями, тесаками, бойовими сокирами, кинджалами. Основна зброя легкої кінноти — лук.

Артилерія на українських землях з'явилася наприкінці XIV ст. Почали також застосовувати й ручну вогнепальну зброю — рушницю.

Перед виступом військо ділило на полки. Попереду йшла сторожа, за нею — головні сили й обоз. На стоянках військо прикривалося табором із возів. Розташування на полі бою залежало від соціального статусу чи заможності воїна. Захищені добрими обладунками князі, пани, заможні землевласники стояли в перших лавах, а слуги й міщани — позаду.

Оскільки кордони ВКЛ простягалися від Лівонії до Чорного моря, то війни відбувалися на різних напрямках і проти різних ворогів. Найважливішим театром воєнних дій для українців був степ.



Важкоозброєний воїн. Поділля, Велике князівство Литовське, XIV ст.

Гетьманщина часів Богдана Хмельницького — Івана Виговського

Козацьке військо розвивалося в умовах постійного очікування небезпеки. Народжувався новий тип воїна — універсального, витривалого, готового до швидкої зміни обстановки.

Верховним воєначальником козаків був гетьман. Нижче йшли полковники, сотники й десятники. Основними тактичними одиницями стали полки та сотні. 1625 року реєстрове військо поділили на шість полків. За гетьманування Богдана Хмельницького козаки мали до 20 полків, але кількість та чисельність особового складу постійно змінювалися. У XVIII ст. на Лівобережжі було 10 козацьких полків. Чисельність козаків у полку коливалася від 2 до 20 тисяч.

Військово-адміністративний полково-сотенний устрій Війська Запо-



Реєстрові козаки Гетьманщини часів Богдана Хмельницького. II пол. XVII ст.

розького виявився настільки вдалий, що з невеликими змінами проіснував до кінця XVIII ст.

Хмельниччина (1648 – 1657) підняла на боротьбу величезні маси народу. За свідченнями сучасників, під Пилявцями козацьке військо налічувало 100 тисяч. Під Зборів, за словами Хмельницького, він привів до 360 тисяч. Регулярного війська було набагато менше: в міжнародних до-



Мушкетер надвірної корогви. Гетьманщина часів Івана Виговського, II пол. XVII ст.

говорах, підписаних гетьманом, фігурують 20, 40 та 60 тисяч реєстрових козаків. Після смерті Хмельницького чисельність козацького війська зменшилася і зрідка перевищувала 30 тисяч козаків.

Козаки використовували одночасно стрілецьку зброю — рушницю, аркебузи, мушкети, яничарки, пістолі й холодну зброю, в якій домінували шабля, спис і бойова коса. Хоча були поширені й ножі, кинджали, келепи, аркани, перначі, булави. В артилерії набули поширення гармати малих калібрів, яких козацьке військо мало небагато — як правило, два-три десятки. Їх обслуговували вправні гармаші. При стрільбі використовували кулі, картечі і запальновальні снаряди.

Українське козацьке військо не мало окремих родів військ. Оскільки козак був універсальним воїном, варто говорити про спосіб бою. Успіх у ньому досягався або завдяки раптовій атаці, або щільному вогню з рушниць і гармат. Відтак піхота становила ударну силу козацького війська. Висока вправність і використання найновіших досягнень у зброярській справі дозволили козацькій піхоті досягти найбільш можливої щільності вогню. Козацька кіннота поступалася своїми якостями піхоті. Основні її завдання — розвідка, переслідування, рейди, флангові атаки, заманювання до пасток.

А ще козацьке військо було особливо вправне в інженерно-саперній справі.

Козацький табір був водночас способом пересування, перевезення зброї, амуніції та їжі, надійним місцем відпочинку, також захистом під час бою (для цього оточували себе возами та з'єднували їх мотузками й ланцюгами). Найвразливіші місця табору прикривали артилерією. За необхідності такий табір використовували й у наступі.

Протягом XVI ст. збільшувалася чисельність козацьких річкових флотилій. Від другої половини XVI століття козацтво все частіше з'являлося на Чорному морі. А невдовзі ударів козацького флоту зазнали всі турецькі чорноморські міста, включно зі столицею Османської імперії.

Війни з Московією були для українських козаків звичною справою, починаючи від походу на Москву гетьмана Петра Сагайдачного 1618 року. У цьому поході взяла участь близько 13 тисяч козаків, а вже 1621-ого під Хотин він привів 40-тисячне військо.

1659 року відбулася найвидатніша битва найбільшою російсько-української війни — Конотопська. Об'єднані загони українських козаків і кримськотатарських вершників під загальним командуванням гетьмана Івана Виговського вщент розбили чисельнішу московську армію. Не останню роль тоді відіграли організовані на західноєвропейський манер регулярні частини мушкетерів.

Українські січові стрільці

Після більш як столітньої перерви українське військо відродилося. Цього разу — як невелике з'єднання у складі австрійської армії, Легіон Українських січових стрільців. Після того, як почалася Перша світова війна, Головна Українська рада та Українська бойова управа у Львові 6 серпня 1914 року проголосили маніфест. У ньому закликали галичан піднятися проти російського панування в Україні, для цього гуртуватися під знаменами Українських січових стрільців для створення добровільного військового підрозділу — легіону.



Стрільць легіону Українських січових стрільців. Австро-Угорщина, 1915 р.

На заклик відгукнулося 28 тисяч добровольців. З них австрійська влада дозволила відібрати тільки 2,5 тисячі.



Хорунжий легіону Українських січових стрільців. Австро-Угорщина, 1915 р.

Легіон почав формуватися восени 1914 року за австрійським зразком на два окремих курені (батальйони) та один напівкурень. Курені ділилися на сотні (роти) по 220 осіб. До складу сотні входили чотири чоти (взводи). Чота складалася з чотирьох роїв (відділень), а один рій налічував 10 – 15 стрільців.

«Усузи» показали себе вправними воюючими на російсько-австрійському фронті. Відзначилися в запеклих боях за гори Маківку та Лисоню, а також у боях під Болеховом, Галичем, Завадовом і Семиківцями. Ще більше вони зробили для підняття бойового та національного духу інших солдатів-українців.

1916 року легіон був перетворений на регулярний 1-ий полк Українських січових стрільців. У розпал війни, у травні – червні 1916-ого, полк Українських січових стрільців уже додатково нараховував кулеметну роту, взвод мінометів і вогнеметів, ротний телефонний зв'язок, відділення хімічного захисту, технічну роту.

Легіон Українських січових стрільців постав як штатний підрозділ австро-угорської армії, тож мав на озброєнні австрійські гвинтівки Манліхера з багнетом. У боях також використовувалися пістолети, станкові кулемети Шварлозе й ручні гранати.

Крім військової підготовки, «Усузи» здійснювали культурно-освітню роботу.

Український інститут національної пам'яті

Братство самостійників: витоки й засади

У «Згадках з минулого» Романа Бжеського, а згодом у «Нарисах з історії українських визвольних змагань» та його мемуарах часів американської еміграції наскрізно згадується тасмне «Братство самостійників». Більше того, на думку автора, воно стало одним із ключових чинників впливу під час подій Української революції 1917 – 1921 рр. Між тим, саме існування тасмної організації досі дебатуються серед фахівців-істориків.

На жаль, через утаємниченість значеної спілки, її переважно юнацький характер та аморфність програмних вимог залишилися опосередковані згадки про Братство самостійників. Але це той випадок, коли кажуть, що рукописи не горять: ставши фактом історичного процесу, залишають відбиток в інших історичних джерелах.

Тож зрозуміти, з чим ми маємо справу, допоможе Роман Бжеський та його сучасники, що поділяли різні політичні погляди. За споминами Р. Бжеського, напередодні Першої світової війни на сорокатисячній Чернігів нараховувалося близько тридцяти п'яти ідейних українців серед старшого й середнього покоління, а разом із представниками учнівської молоді — 100 – 120 душ. Він же вказував на протиставлення молодіжного руху старшим. Утім, зазначимо від себе, що таке трапляється не з кожною новою генерацією.

Водночас соціально активна молодь намагалася копіювати форми політичної активності батьків і дідів. За умов Російської імперії це означало утворення підпільних та напівлегальних організацій, прикриттям для яких служили цілком легальні утворення. Така собі громадська піраміда авторитарного суспільства — теж нічого нового для схожих політичних режимів.

Відтак революційних гуртків різного політичного спрямування у Чернігові працювало чимало: у 1911 р. їх, згідно з деякими підрахунками, діяло до 15. Напередодні 1917 р. у Чернігові існували учнівські гурти «Поросята», «Вовчата», «Мишата», «Телята», «Чайний прибор», «Вовкодави». Про соціалістичний учнівський гурток як конгломерат більшовиків, меншовиків та есерів йдеться й у радянського білоруського дослідника 20-их років минулого століття Василя Щербаківа. Були й інші — всі вони виникли на основі одного молодіжного учнівського середовища: семінаристів, гімназистів, учнів реаль-

ного училища, студентів.

Усе це дуже нагадує масонство, але для юні. Такого роду спілки передбачали наявність утаємниченого вузького кола, координувального центру, до якого могли приймати лише перевірених попередніми випробуваннями (завданнями). Якихось паперів після себе вони, як правило, не залишали. Вступ мав супроводжуватися клятвою та урочистою церемонією.

Цьому контексту відповідає мере-



Василь Елланський

жа Юнацьких спілок, що діяла на теренах України і стала майданчиком виховання свідомої української молоді — через вивчення політичних, економічних, філософських праць, української літератури, організації дискусій, просвітницьких акцій. Про її Чернігівське відділення згадує й Роман Бжеський. З Юнацької спілки почалася його політична діяльність. Після періоду спостереження Василь Елланський запропонував Роману виконати низку завдань, скласти присягу і вступити до Братства самостійників. У серпні 1914 р. відповідне доручення виконав Аркадій Казка. Такий розвиток подій цілком ймовірний, адже безперечним лідером місцевої революційно налаштованої української молоді в Чернігові був Василь Елланський.

До речі, у фонді Василя Еллана-Блакитного (державний архів Чернігівської області) міститься рукописний галицький журнал «Вільна думка», який мав яскраво виражений самостійницький напрям (крім інших матеріалів, там є програмні засади «Ініціативного комітету Української самостійницької спілки») та наддніпрянський журнал «Зоря». Він мав на меті

«утворити певний орган молоді, але вже досить сталої української молоді...». Відомо, що у 1914 р. Василь завершив навчання в семінарії й восени того ж року став студентом Київського комерційного інституту. Незабаром його евакуювали до Саратова. Тож, живучи переважно в Чернігові, юнак використовував свої подорожі для доставки нелегальної літератури й, мабуть, для налагодження мережі однодумців. Деякі екземпляри збереглися



Роман Бжеський

й нині, допомагають скласти уявлення про захоплення цього громадського діяча. Молодіжному українському рухові часів Першої світової війни була притаманна радикалізація.

Серед братчиків Роман, зокрема, згадує згодом відомих українських поетів — Василя Елланського, Павла Тичину, Аркадія Казку, а також Віктора та Інну (Нусю) Коновал (діти головного редактора «Черниговской земской недели», згодом — «Черниговской земской газеты» Григорія Устименка (гімназичний товариш Романа Бжеського, через якого він познайомився з Василем Елланським), Петра Федорченка, Василя Тригубенка, О. Гончаренка, Маргариту Бонно. Усі — однолітки, товариші по навчанню, друзі.

За свідченням Романа Бжеського, в чергових зборах Чернігівського осередку Братства брало участь дванадцять осіб, ще троє на той час виїхали до Києва. Тобто всього — п'ятнадцять членів, можливо, трохи більше. За межами Чернігова виділяються імена Миколи Міхновського, Валентина Отамановського, Євгена Онацького.

До речі, в «Українській малій енциклопедії» авторства Євгена Онацького

зазначається: «Душею й мотором того всього був Вал. Отамановський». Це твердження узгоджується з визнанням самого Валентина Отамановського, який писав: «За студентських часів перед революцією в мене склався самостійний націоналістичний світогляд, суть якого в скороченні є така: тільки національна держава забезпечує повні національні права поневоленої нації; клясова боротьба є справа внутрішня і перед лицем національного



Павло Тичина

ворога не повинно бути кляс та партій; поразка Росії од німців та революція внаслідок цього мусять призвести до розвалу російської тюрми народів та повстання УНР».

У згаданій енциклопедії стверджується, що організація була заснована 1915 року, а під час подій Української революції створила низку відомих інституцій, серед яких — видавництво «Вернигора», Союз Українців-Державників, перша формація Української Центральної Ради, партія Українських соціалістів-самостійників, військово-товариство. Тобто Євген Онацький підтримав точку зору Романа Бжеського.

Останній у своїх споминах описує Братство як організацію, що не мала ні статуту, ні писаної програми, але визнавала десять заповідей Української народної партії, більш відомі як десять заповідей Миколи Міхновського, або ж Кодекс честі свідомого українця. Тобто йдеться про перший чітко сформульований ідеологічний маніфест українського націоналізму. Роман Бжеський підкреслював позапартійний характер організації, що передбачало можливість участі його членів у різних об'єднаннях. Братчики виступали сво-

го роду агентами впливу. При цьому засадничим світоглядним принципом для них залишалася незалежність України. Її треба було добиватися всіма силами, не шкодуючи власного життя.

У фондах державного архіву Київської області зберігається документ часів Української революції — «Програма тактика Українського самостійницького братства...». Вона складається з 21 пункту і структурована за трьома розділами («Національна програма»,



Аркадій Казка

«Соціальна програма», «Тактика»). Відомо про існування інших версій. Остаточною метою Братства оголошувалося «здобуття незалежності української держави, що має включати всю етнографічну територію України». Також стверджувалося, що до Братства можуть належати різні організації «згідно з своїми партійними переконаннями». Водночас визначалися «спільні для всіх членів точки» (політичні, соціальні, економічні, національні, громадських прав, державного управління).

Тож існування Братства самостійників як законспірованої молодіжної організації відповідало тенденціям свого часу й поширило тоді спосібам політичної організації. Важко сказати, де проходила межа між юнацькими забавами й нелегальною роботою. Однак їхнє поєднання та перетворення — явище дуже поширене в подібних ситуаціях. Саме товариство складалося з особистостей, чії дороги в майбутньому розійшлися. Найприкраще, що донині в нас обмаль більш докладної інформації про братчиків.

Володимир БОЙКО,
Тамара ДЕМЧЕНКО,
м. Чернігів

Книги про чернігівські села Допоможемо їх видати

На Чернігівщині — 1500 сіл, але лише про 85 із них написані книги. Написана історія кожного села — це часточка загальної історії Чернігівщини, України.

Редакція журналу «Сіверянський літопис» звертається до товариства із проханням підтримати видавничі проекти щодо видання книг, написаних авторами часопису. Ваші кошти допоможуть вирішити проблему друку й розповсюдження по бібліотеках цінних видань.

Земляки того чи іншого села, перерахувавши на рахунок автора тої чи іншої книги 100 гривень, отримають відповідно примірник друкованої історії села.

Щойно видано:

«Село Стольне у другій половині XVIII ст. (за матеріалами Генерального опису Лівобережної України 1765 – 1769 рр.)». Упорядники Дмитро Казіміров, Сергій Токарев. Чернігів, 2016. 302 с.

Бондар О., «Планувально-топографічна структура Дягови за доби середньовіччя та модерного часу». Чернігів, 2016, 24 с. (Видання передано бібліотекам).

Потебуть фінансування:

2500 гривень: «Село Степанівка

у другій половині XVIII ст. (за матеріалами Генерального опису Лівобережної України 1765 – 1769 рр.)». Упорядник Дмитро Казіміров. Чернігів, 2016. 100 с. Картковий рахунок: 4188 3700 1970 3084 (Аваль). Телефони: 093-741-62-92, 066-745-32-95.

5000 гривень: Сергій Горобець «Село Петрушин у XVIII ст.». Картковий рахунок Горобця Сергія Михайловича: 5168 7572 9668 3685 (ПриватБанк). Телефон: 066-281-42-86.

2500 гривень: «Парафіяльний літопис церкви Різдва Пресвятої Богородиці с. Ксьонзівки Чернігівської єпархії (1687 – 1915)». Упорядники А. Морозова, О.Тарасенко. Чернігів, 2016. 108 с. Картковий рахунок Тарасенка Олександра Федоровича: 5168742063390870, ПриватБанк. Телефон: 095-634-14-85.

Микола Тимошик «Село: Документально-публіцистична оповідь про історію сіл чернігівської глибини». У двох томах. Том 1: «Зйїти з безпам'ятства» (від козацьких часів до 1917 року), 480 с.; том 2: «Трудний шлях відмосковлення» (від 1917 до 70-их років ХХ ст.), 580 с. У побудованій винятково на заборонених раніше архівних матеріалах та в захопленій формі викладення малознаних по-



дій йдеться про історію сіл колишньої Ніжинської округи, зокрібно Данини, Шатури, Володькової Дівиці, Лосинівки, Степових та Лісових Хуторів, Коломійцівки, Яблунівки (колишнього Шлях Ілліча), Татарівки, Сального, а також низки інших сіл сучасних Ніжинського, Носівського, Бобровицького та Ічнянського районів. Немало сюжетів про Ніжин і Носівку.

Картковий рахунок Тимошика Миколи Степановича: 4731 2171 0854 3438 (ПриватБанк), з позначкою, від кого та із зазначенням «за книгу Село», свою повну адресу надіслати на електронну пошту автора: nkip@ukr.net. Телефон: 097-96-888-77.

Готуються до друку рукописи книг про Блїстову, Волосківці.

Сергій ПАВЛЕНКО,
шеф-редактор журналу
«Сіверянський літопис»

Стольне — містечко графів: новий проект «Менський інформаційний туристичний центр»

Відбувся черговий апробаційний маршрут цього проекту.

Подорожували місцями кам'яних храмів Менщини за маршрутом Мена – Стольне – Блїстова – Бірківка – Осьмаки.

Село Стольне розкинулося на берегах річки Думниці — притоки Десни, за 24 км від райцентру. За 7 км від села проходить автошлях Чернігів – Новгород-Сіверський.

1895 року в селі знайшли скарб римських монет II століття, що свідчить про торгові зв'язки місцевих мешканців із римськими колоніями. Також археологи виявили городище, залишки поселення і курганий могильник періоду Київської Русі (IX – XIII століття). У першій половині XIX ст. це було типове містечко. Тут розташовувалася садиба графа, діяла винокурний і цукровий заводи. Одним із найбільших землевласників був граф Олександр Григорович Куселев-Безбородько — правнук Григорія Розумовського.

Наприкінці XIX ст. найбільшим землевласником у містечку став граф Мусін-Пушкін. Біля Стольного він мав економію



Андріївська церква

в тисячу гектарів. 1874 року в Стольному відкрилося народне училище, діяла також парафіяльна школа. 1883 року відкрили медпункт. У 1899 році в Стольному запрацювала бібліотека — одна з перших у губернії.

1782 року була споруджена Андріївська церква. Мурована, з'єднана переходом із двоярусною дзвіницею. Збереглася до наших днів, відреставрована.

Батурин — гетьманська столиця

Стелися, доріжко, рівненько...

Плетіння як першооснова ткацтва зародилося одночасно з появою людства більш ніж 25 000 років тому. Виготовляти килими й доріжки почали разом із появою ручного ткацтва та в'язання. Саме розвиток скотарства сприяв піднесенню цих видів народного ремесла. В Україні мистецтво ткати килими стало традиційною, найбільш важливою та поширеною галуззю народного ткацтва.

Перша згадка про килими як усталений елемент народного побуту походить ще від 998 року. Килими широко використовувалися при дворах гетьманів, козацької старшини й у найвіддаленіших селах і хуторах. Українці, які особливо ставилися до облаштування свого побуту, використовували килими й доріжки для декорування житла. Ними покривали лавки, скрині, спальні місця на печах. Дещо пізніше господині стали їх використовувати і для утеплення підлоги.

Найбільшого поширення домоткані напільні доріжки набули по селах у XIX – XX ст. Заощадливі й винахідливі українські народні майстрині знали, як вдихнути нове життя у стару річ, котра, здавалося б, уже відслужила свій вік, зробити її ще корисною в господарстві. Це була кропітка праця: старі речі, які вже

не були придатні для вжитку, потрібно було порізати на смужки завширшки 1 – 2,5 см. Підготовлену сировину прокручували на веретені, а далі вже ткали звичайним способом, використовуючи за основу нитки з міцного матеріалу — лляні, конопляні чи бавовняні. Лише декілька ткацьких верстатів можна було віднайти в селі. Господарі, яким було знайоме телярське чи столярне мистецтво, могли змайструвати такий мистецький механізм самі. Декількох таких верстатів вистачало, аби в селі інтер'єр кожної оселі своїм різнобарв'ям прикрашали домоткані доріжки-килими.

Заздалегідь приготувавши все необхідне, майстрині брали в тимчасове користування в односельців ткацький верстат, щоб виткати обнову. На ткацькому верстаті працювали і жінки, і чоловіки. За два-три вечори можна було виткати доріжку до трьох метрів завдовжки. Майстрині, користуючись досвідом своїх пращурів, фарбували смужечки тканини в бажані кольори. В якості барвників використовували буряк, лушпиння цибулі, чорнило.

Нині ремесло домашнього ткацтва відійшло в минуле. Віднайти домоткані речі з кожним роком стає все складніше. Оселі українців прикрашають барвисті килими — результат

нового виробництва синтетичних матеріалів і полімерів. Хранителями кращих традицій, народних ремесел та артефактів минулих часів сьогодні є музейні заклади та поодинокі майстри-самородки, що успадкували і перейняли талант своїх предків.

Групу зберігання «Тканина» фондової колекції НІКЗ «Гетьманська столиця» у квітні 2016 року поповнили зразки напільних домотканих доріжок майстринь II половини XX століття.

Науковий співробітник науково-просвітницького відділу Юлія Сіренко подарувала до фондів НІКЗ «Гетьманська столиця» домоткану доріжку, яку в 40-их рр. XX ст. виткала її прабабуся Шевченко Анна Іванівна (1915 р. н.), мешканка м. Прилуки.

Із сімейної колекції до фондової збірки заповідника дві кольорові домоткані доріжки передала і науковий співробітник Марія Пекур. Довгими зимовими вечорами 60-их рр. XX ст. Заплішна Тетяна Семенівна (1924 р. н.), мешканка с. Митченки, працювала разом із молодшими донькою та сином над підготовкою сировини і ткацтвом.

Ручне ткацтво домотканих доріжок було поширене в сільській місцевості на Чернігівщині. І сьогодні, зайшовши до стареньких сіль-



ських осель, можна ще побачити різнобарвні смугасті доріжки-килими на підлозі — результат кропіткої праці й таланту наших земляків.

Тамара МІСЕЧКО

Нащадки Розумовського

7 листопада 1746 року в Петербурзі відбулося весілля Кирила Розумовського з Катериною Нарішкіною. У цьому шлюбі народилося одинадцять дітей: шестеро синів і п'ятеро доньок. Діти гетьмана отримали зразкову освіту, для них спеціально підбирали вчителів.

Особливими стараннями до навчання вирізнявся син гетьмана Григорій. З дитячих років він виявляв нахил до наук і водночас своїм характером доводив до відчаю вчителів. У сім'ї його всі називали «філософом». Вищу освіту отримував у Європі, по завершенні її як учений-натураліст займався мінералогією, відкрив у Сілезії новий мінерал, що був названий на його честь «Razumowski». Обіймав посади почесного члена Російської академії, Стокгольмської, Туринської та Мюнхенської королівських академії, багатьох наукових товариств.

У роки навчання вихователем Григорія був досвідчений учитель Мариньянов, котрий у листуванні з Андрієм Кириловичем робив зауваження їхньому батьку: «Отец всегда имел предубеждение к этому молодому человеку по причинам, которые я, вероятно, не должен объяснять. Дело в том, что он мало знает своих детей, из-за непривлекательной и даже дикой его, Григория, внешности у него создалось неблагоприятное впечатление о нём».

Проте зовнішня непривабливість Григорія Кириловича не стала на заваді його особистому щастю. 31-річний Григорій Кирилович одружився з баронесою Генрієтою Мальсен. Подружжя дітей не мало. Через шістнадцять років Григорій Розумовський одружився вдруге на 16-річній баронесі Терезі-Елизаветі Шенк-де-Кастель, але, як з'ясувалося, попередній шлюб не був офіційно розірваним. У новоствореній сім'ї народилися Максиміліан, Елизавета й Лев. Діти від цього шлюбу були визнані в Росії Розумовськими і дворянами, але не графами, що дуже обурювало Григорія Кириловича. Він почав клопотання перед імператорським двором про виїзд із родинною за кордон. Справа ця затяглася на декілька років. Дружина не витримала нервового навантаження і померла 1818 року, її поховали в Петербурзі на Смоленському кладовищі.

Григорій Розумовський із синами виїхав за кордон і оселився в Австрії.

На початку XX ст. до Батурина приїздив правнук Кирила Розумовського, граф Каміл Львович (1852 – 1917). Йому дуже сподобалися батуринські краєвиди та прекрасний палац прадіда, який, на жаль, був дуже пошкоджений. На реставрацію палацу Каміл Львович виділив кошти в сумі 60 тис. крб. і пропонував у палаці розмістити музей народного



Каміл Львович Розумовський.
Фото поч. XX ст.

мистецтва. Революція стала на заваді реалізації цього плану.

21 вересня 1998 року до Батурина завітали вже онуки Каміла — Олександр і Марія з дітьми та племінниками. Вони приїхали з Австрії, Швеції та Угорщини.

Олександр Андрійович та Марія Андріївна добре володіють російською мовою, їхній племінник Григорій — українською, всі добре знають історію родини.

Відвідавши усипальницю останнього гетьмана України Кирила Розумовського, вони подарували церкві прекрасну ікону «Преображення Господнє», виконану у стилі давнього іконопису, автором якої є Ольга Андріївна Розумовська. Також пані Марія передала до заповідника родинні світлинки та книгу «Розумовские при царском дворе».

Зав'язалися гарні стосунки й листування колективу заповідника «Гетьманська столиця» з нащадками цього роду. 28 серпня 2004 р. ми зустрічали в Батурині Олександра Андрійовича Розумовського із дружиною Шарлоттою, його сина Андрія із дружиною Урсулою. Молоді Розумовські на два дні приїхали в Україну, щоб вінчатися в соборі Різдва Богородиці в Козельці та поклонитися могилі Кирила Розумовського в Батурині.

20 травня 2005 року заповідник «Гетьманська столиця» відвідали Грегор Андрійович (син Андрія Андрійовича) Розумовський із дружиною.

Наталія ДРОБЯЗКО

Шахи та шашки при гетьманському дворі

Серед археологічних знахідок зустрічаються артефакти, що свідчать про існування різноманітних настільних ігор. До них належать скляні, дерев'яні та кістяні гральні фігурки — шахи, шашки, астрагали.

Єдиної точки зору щодо часу появи на Русі шахів та шляхів їх проникнення немає. Один із провідних дослідників у цій галузі І. Ліндер вважає, що прийшли шахи з арабського Сходу не пізніше IX – X ст. Оскільки Київська Русь знаходилася на перетині торговельних шляхів «із варяг у греки» та зі Сходу на Захід, то вони, найвірогідніше, потрапили на цю територію завдяки купцям. Однак поява шахів на Русі не сприяла швидкому їх поширенню. Різні соціальні й політичні потрясіння в XII – XV століттях суттєво гальмували розвиток цієї гри. Утім, незважаючи на всі негаразди, «наш народ проводив досужное время въ этой игре, и она была столь любимой».

У музеї археології Батурина експонується кістяна шахова фігурка, виточена на токарному верстаті. Її абстрактна форма є типовою для європейських шахових фігур XVII – XVIII ст. і близькою до сучасних. Вона була знайдена в Батурині 2012 року під час археологічних досліджень заміської резиденції І. Мазепи на Гончарівці.

Про перші «шахматні костені точені», що перебували в Батурині, згадується в «Описи (1690 г.) движимаго имущества, принадлежавшего малороссийскому гетману Ивану Самойловичу и его сыновьямъ, Григорию и



Якову». Це наводить на думку, що гетьману І. Самойловичу була добре знайома гра в шахи.

Його наступник на посаді І. Мазепа також володів мистецтвом шахів.

Велику популярність шахи мали серед знатного оточення царського двору. Відомим поціновувачем шахової гри був Кирило Григорович Розумовський. «Однажды вздумалось графу играть въ шахъ и мать. И онъ сказалъ дворецкому, не знаетъ ли кто этой игры. Явился армейскій капитанъ. Графъ, вида, что капитанъ ведёт игру строга, не спускаетъ ему ничега, не поддаётся, и даже выигралъ у него 2 партіи, крайне этому обрадовался. И сказалъ графъ, что будемъ всякій день вместе

играть. Это продолжалось несколько времени...».

Історія виникнення шашок сягає також Київської Русі. Шашки вважалися «музицькою» грою. Археологічні дослідження демонструють, що «шашки», в які тоді було прийнято грати, виготовляли з глини, дерева, скла або кістки. На жаль, дерев'яні та глиняні фігурки не дійшли до наших днів.

На Русі поява шашок пов'язують з ім'ям київського князя Володимира Мономаха (1054 — 1125 рр.). У той час ця гра мала іншу назву — тавлеї. Згадки про них є в деяких історичних документах, складених іноземцями, що відвідували Русь: «Шашки были любимымъ занятіемъ». Широкої популярності ця гра набула серед купців. Простий народ дуже любив цю гру. До речі, грали, як правило, «отнюдь не на деньги».

Звичайно, за археологічними знахідками неможливо дізнатися ні правила гри, ні кількість використовуваних в одній грі шашок, але безсумнівно, що ця гра призначалася для двох гравців.

У фондовій колекції НІКЗ «Гетьманська столиця» є дві скляні шашки, які були виявлені 2008 року під час археологічних досліджень зовнішнього рову цитаделі й датуються приблизно XII – XIII століттями. Вони круглі в діаметрі (близько 3 см), із плоским нижнім краєм. Висота — 2,8 см і 3,1 см. Одна з них виготовлена із зеленого скла, інша — також із зеленого скла, але покрита полівую бежевого кольору.

Наталія ЖЕЛІХІВСЬКА

Святослав Караванський

Ідіотизми сталінської ярижки у державній мові України

10 Назовництво Міста

Для зручності окупантів ряд українських міст переназвано на московський лад:

Лубні

Лубні переназвано на **Лубни** (московське Лубны).

Місто **Лубні** походить від слова **лубень** що могло бути спорідненим із словом **луб кора** або дієсловом **лубенити** — тверднути, шкарубнути. У м' слово **лубень** за українською нормою мало звучати **лубні**. Саме так і записано це місто у творах Г. Барвінок та інших письменників. Під оповіданням Г. Барвінок «Восени літо» стоїть такий підпис: **1857. Під Лубнями.**

До революції 1917 р. і після неї аж до 1933 року в усіх офіційних документах і мапах це місто фігурувало як **Лубні**. Переробка на московський лад стала після 1933 р.

Народня пісня зафіксувала лише назву **Лубні**:

*Од Києва до Лубень
Насіяла конопель...*

Ромен

Місто **РОМЕН** після 1933 року стало містом **РОМНИ**, повторюючи московську назву **РОМНЫ**.

Місто **РОМЕН** відоме з літописів чи не з XII століття. Т. Шевченко зберіг для нас недоуків справжню, а не московську назву міста:

*«...І вчила княгиня
Тільки «мамо» вимовляти,
А «тато» не вчила...
І книжечок
з кунштниками
В Ромні накупила...»
(«Княжна»)
В Ромні, а не в Ромнах.
Місто **Ромен** записано і в історії України. І про це згадає Т. Шевченко:*

*«...Аж злішаю, як згадаю...
Батурич спалила,
Сулу в Ромні загатила
Тільки старшинами
Козацькими...»
(«Великий льох»)*

Броварі

Містечко **Броварі** Кремль переназав на московський лад: **Бровари (Бровары)**.

Бувши малим, я двічі проїжджав через це містечко 1924 та 1929 р. Мої батьки возили нас, дітей, до бабусі по матері до містечка Козелець (Чернігівська область). До Козельця не було (нема, здається, й досі) залізничного шляху, і ми їхали до

Броварів, а тоді через **Бобровицю** на возі до Козельця. Відтоді в моїй голові збереглася назва **Броварі**.

Броварі — це множина від слова **бровар**: **броварі**. Так в Україні називано села з певним ремісничим напрямком: **Ганчарі, Дігтярі, Броварі** тощо.

Т. Шевченко у драматичній поемі «Сотник» два рази згадає містечко **Броварі**:

«Настуся: ...Треба заквітчатися — може, в останній раз, бо він казав, що у **Броварях** і повінчаємося».

«...І скаже в Київ. В **Броварях** Уже повінчана гуляє Його Настуся молода!...»

Містечко **Броварі** фігурувало в 30-40 роки ХХ ст. в анекдоті, як на іспитах з іноземної літератури на питання: «Які Ви знаєте твори Флобера?» студент відповів: «Мадам **Броварі**», виявивши незнання твору Флобера «Мадам Боварі».

Сміх сміхом, але експерименти з **Гончарем** та **Броварями** роблено українофобами з однією метою: розхитувати українську систему відмінювання іменників, творити хаос у мовному господарстві українців.

І цей кагебешний ідіотизм — інакше не назвеш — любесенько прижився в незалежній Україні. І майже нікого — в тому числі аж двох інститутів мовознавства — не турбує.

Рівне

У вересні 1939 року після поділу з Гітлером Польщі, коли до УССР одійшла Західня Україна, Москва переназвала українське місто **Рівне** на **Ровно** і ця назва протрималася до 1989 року, коли їй під тиском громадськості повернули українську назву.

Чернівці

Так само 1940 р. після приєднання Буковини до УССР українське місто **Чернівці** Московські україножери назвали **Черновиці** і ця назва протрималася десь із рік. Жива тоді письменниця Ольга Кобилянська звернулася з протестом до М. Хрущова, і той виявив «дух доброї волі» й наказав дати **Чернівцям** їхню справжню українську назву.

Гетьманське

Теперішнє містечко **Новомосковськ** до 1709 р. мало назву **Гетьманське** і стало **Новомосковськом** після Полтавської битви. Тоді ж переназвано й ряд

інших населених пунктів. Це не большевицький гріх, але знищивши царську владу і переназвавши деякі царські назви населених пунктів, большевики (як зрештою і не большевики в Незалежній Україні), містечку **Гетьманське** лишили промосковське ім'я, явивши тяглість червоної Росії від своєї білої близнючки.

Маріупіль, Севастопіль, Симферопіль

Українці споконвіку називали низку своїх міст з кінцівкою —піль: **Баришпіль (Бориспіль), Костопіль, Крижопіль, Ямпіль**. Так само звали українці і міста, засновані греками: **Мелітопіль, Маріупіль**. Але Москва, переназвавши на грецький лад міста **Севастополь і Симферополь**, що їх українці вимовляли й писали до 1933 р. як **Севастопіль та Симферопіль**, змусила нас називати ці міста на московський лад. Під цей тріп підпали й міста **Маріупіль та Константинопіль**, який ми звали і на свій лад — **Царгород**. Розбіжність у назві міст **Ямпіль, Маріуполь** нічим не виправдано, крім знуцання з української мови.

Річки

У своєму підступному нищенні нашої мови Москва не обминула і наших річок.

Дін

Річку **Дін** «сталінські соколи» для зближення мов (тобто для знищення нашої мови) переназвали, як прийнято у москвитів на **Дон**. Назву **Дін** віддавна поширено серед українців. Про це свідчить назва Кубанської станиці **Дінська**. Цю назву збережено у Росії (не знаю чи й донині). У Краснодарському краї цілком офіційно існував населений пункт «станція Динская». Ця станиця зберігала нашу назву річки, названої тепер **Дон**. Українці звали її — **Дін**.

У варіантах творів Шевченка, як свідчить «Словник мови Шевченка», К. 1964, «Наукова Думка», Том I, ст. 179, є такий запис: «Чумаки на **Дін** пішли...».

Чи треба ще якихось доказів на захист імені річки **Дін**?

Цей «відьомський шабаш» із назвами країн, міст, річок тощо служив одній меті: упослідити українську мову, забрати українцям право називати свої географічні назви, як їх називали наші предки.

Календар ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

4 листопада

1879 — Джеймс Рітті запатентував перший касовий апарат.

5 листопада

Народився: 1938 — Джо Дассен, французький співак.



Джо Дассен

6 листопада

1811 — народився Маркіян Шашкевич, український письменник, голова «Руської трійці». 1893 — помер композитор Петро Чайковський. 1928 — полковник Джейкоб Шик запатентував електричну бритву.

7 листопада

Народилися: 1857 — Дмитро Багалій, український історик і громадський діяч, ректор Харківського університету у 1906–1910 рр., міський голова Харкова у 1914–1917 рр.; 1879 — Лев Троцький (Бронштейн), російський більшовицький діяч, голова Петроградської ради робітничих і солдатських депутатів у 1917 р., нарком іноземних справ у 1917–1918 рр., головком Червоної армії у 1918–1925 рр., надалі — лідер крила антисталіністів. Програшши в боротьбі за владу Сталіну, був виключений з партії, висланий із країни і вбитий у Мексичі підсланим агентом НКВС.

1917 — Жовтнева революція в Росії. 1940 — у Канаді створено Комітет українців Канади (КУК).

1944 — Франклін Рузвельт уперше в історії США обраний президентом на четвертий термін.

8 листопада

1793 — у Парижі для публіки відкрився Лувр. 1895 — німець Вільгельм Рентген відкрив ікс-промені, згодом названі його ім'ям.

Народилися: 1877 — Дмитро Вітовський, український політик і військовий, полковник легіону Українських січових стрільців, полковник УГА, державний секретар військових справ ЗУНР; 1935 — Ален Делон, французький актор кіно й театру.

9 листопада

1794 — помер Григорій Сковорода, видатний український просвітиль-гуманіст, мандрівний філософ, поет, педагог. 1882 — у Єлисаветграді (нині — Кіровоград) п'єсою «Наталка Полтавка» дебютував український театр Марка Кропивницького.

1911 — успішне випробування першого у світі ранцевого парашута РК-1 конструкції Гліба Котельникова. 1976 — у Києві створена Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод.

Народилися: 1818 — Іван Тургенев, російський письменник; 1872 — Богдан Лепкий, український письменник; 1929 — Олександра Пахмутова, радянська композиторка, авторка багатьох відомих пісень; 1936 — Михайло Таль, радянський шахіст, восьмий чемпіон світу.

10 листопада

1723 — за наказом російського царя Петра I заарештований Павло Полуботок, наказний гетьман Лівобережної України. Він був ув'язнений у Петропавлівській фортеці, де й помер. 1764 — імператриця Росії Катерина II скасувала гетьманство, передавши всю повноту влади в Україні Малоросійській колегії, повністю залежній від царського уряду. 1933 — росіянин Іван Бунін став лауреатом Нобелів-

10 листопада

1723 — за наказом російського царя Петра I заарештований Павло Полуботок, наказний гетьман Лівобережної України. Він був ув'язнений у Петропавлівській фортеці, де й помер. 1764 — імператриця Росії Катерина II скасувала гетьманство, передавши всю повноту влади в Україні Малоросійській колегії, повністю залежній від царського уряду. 1933 — росіянин Іван Бунін став лауреатом Нобелів-

ської премії з літератури.

Померли: 1838 — Іван Котляревський, видатний український письменник, поет і драматург, основоположник сучасної української літератури; 1982 — Леонід Брежнев, генеральний секретар ЦК КПРС від 1964 р.

11 листопада
1821 — народився Федір Достоєвський, російський письменник. 1837 — відкрилася перша в Росії залізниця загального користування. Вона стала сполучати Санкт-Петербург із Царським Селом і мала довжину 27 км. 1918 — завершилася Перша світова війна. Німецька делегація в Комп'єнському лісі (Франція) підписала умови капітуляції. 1918 — у Польщі регентська рада передала всю військову владу Юзефу Пілсудському, призначивши його тимчасовим начальником держави. Країна, що доти була поділена між Росією, Німеччиною і Австрією, повернула собі незалежність. Державне свято Польської Республіки.

12 листопада
1929 — народився Зеновій Красівський, український поет, літератор, дисидент, політ'язень, який провів у тюрмах і таборих загалом 21 рік. 1941 — помер Кость Левицький, український громадський і політичний діяч, публіцист, адвокат. Голова уряду (Державного секретаріату) Західноукраїнської республіки у 1918–1919 рр.

13 листопада
1708 — російські війська князя Олександра Меншикова за наказом царя Петра I захопили і знищили місто-фортецю Батурич — українську столицю, резиденцію гетьмана Івана Мазепи. Були вбиті всі мешканці — близько 15 тисяч осіб разом із козацьким гарнізоном. 1851 — почала діяти телеграфна служба між Лондоном і Парижем. 1851 — у Росії введена в експлуатацію залізниця між Москвою і Петербургом. Відкриття телеграфного зв'язку між цими містами. **Народився: 1889** — Остап Вишня (Павло Губенко), український письменник.

14 листопада
1994 — відкрився рух між Парижем і Лондоном через тунель під Ла-Маншем. **Народилися: 1889** — Джавахарлал Неру, перший прем'єр-міністр Індії; 1912 — Андрій Малишко, український поет.

15 листопада
1945 — в Аугсбурзі (Німеччина) засновано Українську вільну академію наук. Першим президентом УВАН обрано Дмитра Дорошенка. **Помер: 1916** — Генрик Сенкевич, польський письменник, лауреат Нобелівської премії 1905 р.

16 листопада
1906 — в Англії запатентована перша кінокамера. 1924 — із Харкова пролунала перша в Україні радіопередача.

17 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

ської премії з літератури.

Померли: 1838 — Іван Котляревський, видатний український письменник, поет і драматург, основоположник сучасної української літератури; 1982 — Леонід Брежнев, генеральний секретар ЦК КПРС від 1964 р.

11 листопада

1821 — народився Федір Достоєвський, російський письменник.

1837 — відкрилася перша в Росії залізниця загального користування. Вона стала сполучати Санкт-Петербург із Царським Селом і мала довжину 27 км.

1918 — завершилася Перша світова війна. Німецька делегація в Комп'єнському лісі (Франція) підписала умови капітуляції.

1918 — у Польщі регентська рада передала всю військову владу Юзефу Пілсудському, призначивши його тимчасовим начальником держави. Країна, що доти була поділена між Росією, Німеччиною і Австрією, повернула собі незалежність. Державне свято Польської Республіки.

12 листопада

1929 — народився Зеновій Красівський, український поет, літератор, дисидент, політ'язень, який провів у тюрмах і таборих загалом 21 рік.

1941 — помер Кость Левицький, український громадський і політичний діяч, публіцист, адвокат. Голова уряду (Державного секретаріату) Західноукраїнської республіки у 1918–1919 рр.

13 листопада
1708 — російські війська князя Олександра Меншикова за наказом царя Петра I захопили і знищили місто-фортецю Батурич — українську столицю, резиденцію гетьмана Івана Мазепи. Були вбиті всі мешканці — близько 15 тисяч осіб разом із козацьким гарнізоном. 1851 — почала діяти телеграфна служба між Лондоном і Парижем. 1851 — у Росії введена в експлуатацію залізниця між Москвою і Петербургом. Відкриття телеграфного зв'язку між цими містами. **Народився: 1889** — Остап Вишня (Павло Губенко), український письменник.

14 листопада
1994 — відкрився рух між Парижем і Лондоном через тунель під Ла-Маншем. **Народилися: 1889** — Джавахарлал Неру, перший прем'єр-міністр Індії; 1912 — Андрій Малишко, український поет.

15 листопада
1945 — в Аугсбурзі (Німеччина) засновано Українську вільну академію наук. Першим президентом УВАН обрано Дмитра Дорошенка. **Помер: 1916** — Генрик Сенкевич, польський письменник, лауреат Нобелівської премії 1905 р.

16 листопада
1906 — в Англії запатентована перша кінокамера. 1924 — із Харкова пролунала перша в Україні радіопередача.

17 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

18 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

19 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

20 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

21 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

22 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

23 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

24 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

25 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

26 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

27 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

28 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

29 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

30 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

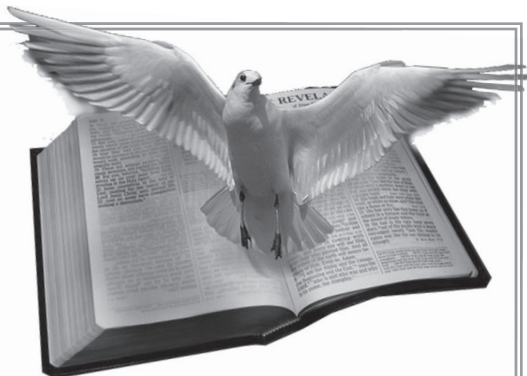
31 листопада
1869 — у Єгипті офіційно відкрився Суецький канал. 1989 — у Празі виступами на захист демократії і політичного плюралізму розпочалася «Оксамитова революція». **Народився: 1788** — Михайло Щепкін, український та російський актор.

У світі крилатих слів

Гвардія вмирає, але не здається. Остання велика битва Наполеона, програна ним під Ватерлоо, дала цю фразу. Коли командування англійської армії запропонувало оточеним французам здатися, командир наполеонівської гвардії генерал Камбронн відповів: «Гвардія вмирає, але не здається».

Від великого до смішного — один крок. Вислів належить Наполеону. Так він самокритично відгукнувся про свою пошарпану, обдерту армію, яка відступала наприкінці 1812 року з Росії. Армію, ще до недавня непереможну, яку називали «великою».

Гарматне м'ясо. Французький письменник Шатобріан писав, що за часів Наполеона «презирство до людського життя й до Франції дійшло до того, що новобранців називали сировиною та гарматним м'ясом».



Останній з могікан. Під такою назвою 1826 року вийшов роман американського письменника Фенімора Купера. Його герой — останній представник індіанського племені, винищеного завойовниками. Вислів став означати останнього представника якогось роду, групи, професії.

Світлина з архіву Володимира Сапона

Станіслав Реп'ях, Юрій Тичина (небіж Павла Тичини) й Олесь Гончар. Чернігів, кінець 1970-их років.

Знімок Валерія Інютіна.



Ювілейні дати народження Листопад

1 — 155 років, Дніпрова Чайка (Людмила Олексіївна Василевська, 1861 – 1927), український прозаїк, драматург.

1 — 165 років, Іван Іванович Манжура (1851 – 1893), український поет.

4 — 125 років, Петро Панч (Петро Йосипович Панченко, 1891 – 1978), український письменник.

7 — 80 років, Микола Степанович Вінграновський (1936 – 2004), український поет, прозаїк.

7 — 115 років, Дмитро Філімонович Красицький (1901 – 1989), український прозаїк.

7 — 95 років, Віктор Овсійович Вакулович (1921 – 1992), український хоровий диригент. Народився в с. Довгалівці Талалаївського району.

8 — 125 років, Олесь Досвітний (Олександр Іванович Скрипаль, 1891 – 1934), український прозаїк.

9 — День української писемності та мови.

12 — 80 років, Микола Федорович Сингаївський (1936 – 2013), український поет, перекладач, публіцист.

13 — 90 років, Михайло Себастьянович Прокопюк, художник. Живе і працює в Чернігові. Народився в с. Суличівці Ріпкинського району.

18 — 230 років, Карл Марія фон Вебер (1786 – 1826), німецький композитор, диригент, піаніст.

19 — 305 років, Михайло Васильович Ломоносов (1711 – 1765), російський поет, учений.

20 — 100 років, Михайло Олександрович Дудін (1916 – 1993), російський письменник.

20 — 120 років, Михайло Іванович Вериківський (1896 – 1962), український композитор і диригент.

22 — 215 років, Володимир Іванович Даль (1801 – 1872), російський письменник, лексикограф, етнограф.

23 — 120 років, Віктор Степанович Косенко (1896 – 1938), український композитор.

26 — 210 років, Пилип Семенович Морачевський (1806 – 1879), український письменник. Працював у м. Ніжині. Уродженець с. Шестовиці Чернігівського району.

27 — 115 років, Михайло Костьович Орест (Зеров) (1901 – 1963), поет українського зарубіжжя.

27 — 80 років, Павло Феодосійович Бредюк, український художник. Народився в с. Стольному Менського району, живе в Чернігові.

30 — 75 років, Дмитро Максимович Білоус, заслужений артист України, диригент Чернігівського музично-драматичного театру ім. Т.Шевченка.

Вийшла у світ «Шевченківська енциклопедія»



Шеститомна «Шевченківська енциклопедія» (т. 1, 2 — 2012 р., т. 3, 4 — 2013 р., т. 5, 6 — 2015 р.), над укладанням якої співробітники Інституту літератури ім. Т. Шевченка НАН України працювали понад двадцять років, — унікальний за своєю масштабітністю дослідницький і довідковий проект.

У цій персональній енциклопедії відображено здобутки шевченкознавства за півтора століття, проаналізовано всю літературну й образотворчу спадщину Тараса Шевченка, детально висвітлено його біографію, історію виникнення творів, зв'язки із зарубіжними літературами та мистецтвом. «ШЕ» містить 6307 статей — від короткої довідки до кількадесятсторінкового монографічного дослідження, 5800 ілюстрацій, із яких 453 — на кольорових вклейках. Загальний обсяг становить 5360 сторінок.

Центральне місце посідає дослідження підставових для кожного митця проблем, пов'язаних з ідейно-художніми та психологічними основа-

ми його творчості. Найвагоміші з них розглянуто у двох великих блоках — «Теми і мотиви поезії Шевченка» та «Образно-концепти у поетичній творчості Шевченка».

Якісні і ґрунтовні розвідки присвячено в енциклопедії такому дискусійному питанню, як тип художньої творчості Шевченка («Бароко», «Просвітництво і творчість Шевченка», «Романтизм», «Реалізм», «Стиль поезії Шевченка»). Уперше здійснено спробу комплексного осмислення проблеми ставлення Шевченка до релігії.

В енциклопедії всебічно розкрито різновекторний культурний контекст творчості поета, узагальнювальні дослідження про зв'язки письменника з українською літературою, польською, російською та іншими світовими літературами й мистецтвом, окремі статті про всіх осіб, що згадуються в шевченківських текстах, мемуарах, документах. Оцінку деяких з них переосмислено (це особливо стосується колишнього канону російського «старшинства»). Відновлено історичну справедливість щодо ряду діячів української культури, донедавна замовчуваних або тенденційно оцінених.

Уперше в шевченкознавстві так докладно висвітлюється історична проблематика — згадувані поетом історичні постаті та події різного часу — аж до цілого блоку статей «Україна за доби Шев-

ченка» з розділами «Україна в середині XIX ст.», «Суспільні стани», «Кріпацтво, кріпосне право», «Армія. Рекрутчина», «Освіта», «Культура», «Історія формування національної ідентичності».

Не можна не згадати акцентований низкою статей «ШЕ» новий ракурс вивчення біографії поета, пов'язаний зі сферою приватного життя, — чотири статті блоку «Побут Шевченка» та прилеглі до них за тематикою: «Зовнішність і антропологічні риси Шевченка», «Здоров'я», «Діти в житті Шевченка», «Жінки в житті Шевченка», «Психологічний тип». Із цих написаних дуже коректно, без жодних ознак дутої сенсаційності та вульгаризації розвідок вимальовується образ живої, дуже привабливої людини — нашого геніального поета-пророка.

Заплановано передрук більшості статей енциклопедії окремими томами — тематичними блоками, найбільшій за часом виходу том — «Шевченківська енциклопедія. Літературні твори» — має з'явитися поточного року.

Робота над «ШЕ» об'єднала зусилля великого колективу науковців України та зарубіжжя. Усім їм наша найщиріша подяка.

Микола ЖУЛИНСЬКИЙ,
академік НАН України,
директор Інституту літератури
ім. Т. Шевченка,
голова редколегії
«Шевченківської
енциклопедії»

Держава профінансує книжкові проекти до 160-річчя від дня народження Франка



У рік святкування 160-ліття від дня народження Івана Франка держава профінансує п'ять книжкових проектів, присвячених цій ювілейній даті. У 2016 році вийдуть твори Івана Франка, наукові дослідження його творчої спадщини.

Зокрема, державне підприємство «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ» розпочне реалізацію найамбітнішого проекту сучасної франкіани — Франківської енциклопедії в семи томах. Цього року заплановано вихід першого тому, автором

якого є колектив державної установи «Інститут Івана Франка НАН України».

У львівському державному видавництві «Каменяр» побачить світ ще один унікальний проект: у двомовній версії (українською і в перекладі польською) вийде поема Івана Франка «Іван Вишеньський». Польський переклад здійснив син Івана Франка — Петро Франко. Цей переклад буде опубліковано вперше.

У державному спеціалізованому видавництві «Освіта» вийде шрифтом Брайля збірка казок Івана Франка «Коли ще звірі говорили». Переклад Франком «Книги буття» увійде до збірки «Найдавніша література Шумеру. Вавилону. Палестини», яку готує харківське видавництво «Факт». Київське державне видавництво «Дніпро» видає історичну повість «Захар Беркут».

Цікаве про українських письменників

Валерій ШЕВЧУК

Із книги «Із вершин та низин»

Хутір Надія

У 1871 році закладено було хутір Надія, названий так на честь першої дружини І. Карпенка-Карого Надії Карлівни, на землі, що дісталася їй у спадщину після смерті батьків. Спершу там спорудили невеличкий будинок, потім було утворено садибу, з якою письменник пов'язав усе своє життя. Він любив сюди приїжджати за кожної нагоди, скидав із себе міську одягу, одягав просту, робочу і брався до плуга, коси чи грабелів, що було на черзі. У полі обідав і ночував, уставав удосвіта і — до роботи. Фізичну працю в полі та на косовиці Іван Карпович уважав для себе за найпевніші ліки від нервових хвороб після міської перевтоми. Він весь тут оновлювався, посилювався його інтерес до життя й людей. Тут-таки знайомився із сільським людом, цікавився всім, чим живе селянин. Це тут побачив своїх Цокуля, Харитину, Калитку, Копача — всі відміни людської породи. Не одному бідоласі допоміг письменник стати на ноги: тому купив пару бичків, тому — коней, іншому — плуга чи корову. Загалом ставився до селян як щирий приятель: гостював у них і пригощав їх у себе. У неврожайні роки взяв для селян позику, яку мусив сам виплатити. Селяни віддячували письменникові такою самою приязню. У період розрухи 1905 року, коли навкруги було спалено всі панські двори, хутора Карпенка-Карого не дозволили спалити кардашівці й карлюжани, про що громада зробила постанову, яку прислала письменникові в Одесу за підписом писаря та письменних і з печаткою волості.

За довгі роки праці хутір перетворено на тихий культурний куток, до кінця віку він служив великому драматургові як бажаний захисток від світових бур. Посаджені ним дерева давали живлющу тінь, степи — повітря, а кришталева поверхня викопаного ним ставка втихомирювала душу і втомлені нерви. Тут написав І. Тобілевич свої драми: «Сава Чалий», «Кріпаки», «Понад Дніпром», «Хазяїн», «Сто тисяч», «Суєта», «Гандзя».

Смуга нещастя

У 1861 році Л. Глібов почав видавати в Чернігові невеличку газету «Чернігівський листок». Друкувалася вона двома мовами — українською й російською, виходила раз на тиждень. Головними дописувачами цієї цікавої газети були П. Куліш, М. Номис, О. Кониський та ін. 1863 року газету заборонили, Глібов утратив службу і став «неблагонадійним». Заодно впало на нього сімейне нещастя: вмерла дружина, він сам вельми занедужав і ледве не осліп. Поет втрапив у велику скруту, і це тяглося до 1867 року, коли дозволено було йому взяти службу управителя земської друкарні в Чернігові.

Сила листів

До 80-их років XIX ст. культурне життя в Галичині ледве жило й мало всі ознаки глибокої провінційності. Збудити галицьку суспільність, перш за все молодь, узявся Михайло Драгоманов. Гаряча проповідь Драгоманова, ведена, крім друкованого слова, також за допомогою жвавої і численної кореспонденції, йшла на те, щоб привчити галичан читати, відучити їх від порожньої фразеології та витрачання часу й прилучити до реальної праці. Драгоманов звертав увагу на насущні потреби народу, на застій у політичній житті, на неучтвю й поверховість проповідників Галичини. Його статті, а передусім листи, були для значної кількості галичан як удари батога, вони пекли й боліли, часто били невинних, бували несправедливі, але завжди змушували до думання, до входження у глибину справ, до обрахунку із власним сумлінням. Своєї мети будителя Драгоманов досягнув.

Драгоманов Михайло (1841 – 1895) — історик, літературознавець, публіцист, соціолог, філософ, громадський діяч, брат Олени Пчілки, дядько Лесі Українки; очолював ліве крило Київської Громади; 1876 — емігрував, заснував у Женеві вільну українську друкарню, видавав журнал «Громада».

Несподівані думки

✓ В юності хочеться жити веселіше, у зрілості — краще, у старості — довше. Е.Севрус.

Без старості довго не проживеш. Сілован Рамішвілі.

Старість не захищає від любові, зате любов захищає від старості. Коко Шанель.

Старість — це щаслива пора, коли великі мрії обертаються на скромні бажання.

Старість — це коли дедалі рідше запам'ятовуєш те, що хочеш запам'ятати, і дедалі частіше згадуєш те, що хочеш забути.

Було колись...

Тамерлан не жартував
20 червня 1941 року радянські археологи розкрили могилу Тамерлана, нащадка Чингізхана. Напис на могилі попереджав: «Хто розкриє могилу Тамерлана — випустить на волю дух війни. І буде бійня така кривава і страшна, якої світ не бачив». Через 2 дні Німеччина вторглася в Радянський Союз.

Знайшли одне одного
1895 року в штаті Огайо зіткнулися два автомобілі. Цікаво, що в усьому штаті Огайо в той час було лише... 2 автомобілі.

Варто прислухатися до себе

Південноафриканський астроном Денні ду Туа у віці 49 років читав лекцію про те, що смерть може наздогнати в будь-який час. Після закінчення лекції він енергійно засунув до рота ментолову цукерку, подавився і помер.

Привіт із дитинства
Американська письменниця Енн Перріш у бумажному магазині знайшла улюблену книгу казок. Вона дуже зраділа і сказала чоловікові, як сильно любила цю книгу, коли була дитиною. Коли розгорнула її, на титульному аркуші виявила напис: «Енн Перріш, 209 Н, Вебер-стріт, Колорадо». Це був той самий примірник книги з її дитинства.

Куточок гумору

Життя стало таким одноманітним: учора не було грошей і сьогодні немає...

☺ ☺ ☺
Під час круїзу на теплоході пасажир звертається до капітана:

— Пане капітане, мені незручно вас турбувати, але годину тому моя дружина випала за борт.

☺ ☺ ☺
— Яка різниця між горіхом і чоловіком?

— Горіха гризуть, коли є гроші, а чоловіка — коли грошей немає.

☺ ☺ ☺
— Як почуватись ваш чоловік?

— Днями йому зробили знімок голови, але нічого в ній не знайшли.

Кумири зарубіжної естради

Югославська естрада була дуже популярна в колишньому Радянському Союзі. На початку 1990-их Югославія, подібно до СРСР, розпалася на республіки, з яких складалася ця федерація, — на 6 незалежних держав. Найбільша з них — Сербія зі столицею Белградом, який був і столицею Югославії. Найпопулярніші співаки тієї колишньої країни — теж із Сербії. Двох найвідоміших зараз і представляємо.

Радміла Караклаїч

Співачка і актриса народилася 1939 року. Навчалася в Белградському університеті на факультеті західноєвропейських мов. Захоплювалася співом і одного разу взяла участь у конкурсі, після якого здобула популярність. Як естрадна співачка була широко відома в СРСР у 1960 – 1980-их роках. У 1967 році велику популярність їй принесли пісні, виконані у фільмі «Попутного вітру, «Синій птах!». У 1970-их роках актриса знімалася в телесеріалах на югославському телебаченні.

Пісня «Маленький кораблик» звучить в одному з епізодів радянського фільму «Шантажист» (1987 р.). Багато гастролювала в СРСР, виконуючи і російською мовою популярні пісні Союзу, старовинні романси. Співала європейськими мовами.

У 1990-их роках, унаслідок воєн в Югославії, перервала творчу кар'єру. Потім повернулася на естраду. Володарка глибокого мелодійного голосу.

У співачки є син Огнен — диск-жокей.



Джордже Мар'янович

А почув її після виходу на наш екран фільму «Любов і мода», де співав маловідомо до того в СРСР Джордже Мар'янович.

Сербський співак і композитор народився 1931 року. 1954 року почали виходити його перші платівки. Квитки на концерти Мар'яновича дістати було дуже непросто.

Співак випустив величезну кількість платівок, багато з його пісень стали хітами в Югославії та інших країнах.

Після перемоги на міжнародному фестивалі «Белград-

ська весна-1982» відвідав із гастролями Болгарію, Францію, Швейцарію, Німеччину, США і СРСР. У Радянському Союзі виступав у багатьох містах, серед іншого співав пісні М. Богословського, Я. Френкеля, Е. Колмановського. Написав і сам багато чудових пісень.

30 жовтня 2011 року в Будинку профспілок у Белграді відбувся ювілейний концерт до 80-річчя співака.

Мар'янович живе в Белграді. Із дружиною Елі мають доньку Наталію і Невену, сина Марко, внучку Марію.



У 1964 році Радянський Союз заповнила пісня «Маленька дівчинка» («Devojko mala» — «Девочко мала»), яка набула шаленої популярності.

Спортивні вісті

«Десна» поступилася «Дніпру» лише в серії пенальті

26 жовтня чернігівська «Десна», що пробилася до однієї восьмої Кубка України з футболу, зустрілася з командою прем'єр-ліги «Дніпро» — багаторазовою учасницею єврокубків, фіналістом позаминулої Ліги Європи. Матч деснянці провели гідно, навіть із перевагою, шкода, що не забили. Рахунок був 0:0. Усе вирішила серія пенальті, де також точилася вперта боротьба. З рахунком 7:6 переміг «Дніпро», вийшовши до чвертьфіналу. Але матч засвідчив, що деснянці не марно цього сезону претендують на вихід у прем'єр-лігу.

Правда, після чотирьох перемог підряд «Десна» мінімально поступилася «Полтаві» — 0:1. Утім, підопічні Олександра Рябокона й далі на третьому місці в чемпіонаті першої ліги, продовжують боротьбу за путівку до прем'єр-ліги.



Меморіал Миколи Твердовського
Ось уже сім років немає з нами Миколи Петровича Твердовського — талановитого чернігівського шахіста, педагога, громадського діяча. Чернігівські шахісти щороку проводять турнір його пам'яті.

Відбувся і черговий Меморіал Миколи Твердовського. У турнірі взяли участь 40 найсильніших шахістів області. Найстаршим був Михайло Шека — 85 років, наймолодшим — 8-річний Ярослав Свириденко. Переможцями стали: I місце — Сергій Муха (м. Чернігів); II — Володимир Михальський (м. Ніжин); III — Дмитро Заліський (м. Чернігів).

Дещо про їжу

У сучасному світі їжа, перш ніж потрапити на ваш стіл, долає в середньому 2400 кілометрів. Найбільш вживаний продукт на сніданок — яйце.

У світі існує більше 20 000 сортів пива.

Помідор, нарівні з іншими рослинами, які були привезені мандрівниками з Нового Світу, вважався отруйним. Омана з приводу томатів існувала до 1820 року, поки Роберт Гібон Джонсон не з'їв відро помідорів на очах у великої кількості людей. Тільки тоді помідори стали вживати в їжу.

Для китайця немає кращого засобу від похмілля, ніж солоний апельсин.

Кава — це другий найпоширеніший товар у міжнародній торгівлі. Перший — бензин.

Кава в кількості більше семи чашок на день провокує галактозію.

Їжте на здоров'я, якщо не боїтеся

В Іспанії вживають в їжу сир «carbales», коли він «con gusanos», тобто починає кишити живими личинками.

У китайському місті Чангшу вам запропонують страви, приготовлені на людському грудному молоці.

Хочете кебаб з алігатора? Вирушайте до Південної Луїзіани (США).

На вулицях Індонезії продають копчених кажанів.

Ескімоси готують вино з чайок. Рецепт простий: у пляшку з водою кидається чайка, через пару днів напій готовий!

У Японії медузи є вишуканими ласощами, незважаючи на наявність небезпечної отрути. Якщо страву приготувати неправильно, летальний результат неминучий.

На Землі існує 1450 видів їстівних комах — поживних, корисних і часом смачних.

У Колумбії в кінотеатрі замість поп-корну вам запропонують пакетик із гігантськими смаженими мурашками.

Американський ресторан «The Insect Club» пропонує бажаним страву, приготовану виключно з комах: піца із цвіркунів, комахи в шоколаді, комахи «під шубою» — цвіркуни, борошняні черв'яки і блакитний сир у листовому тісті.



Школа української мови

Неправильно	Правильно
Посажено вчасно	Посаджено вчасно
Взяти ссуду	Взяти позику
Готуємо поле	Готуємо поле
Ведуча галузь	Провідна галузь
Встановлений порядок	Заведений лад
Два суперника	Два суперники
Піднятися на носки	Стати навшпиньки
Перехватили м'яч	Перехопили м'яч

У світі цікавого

- ☐ У Новій Зеландії є «капустяне дерево».
- ☐ У Полінезії є «шпинатне дерево» з їстівним листям.
- ☐ Дерева витягують із ґрунту тільки 10% поживних речовин, решту — з атмосфери.
- ☐ Із середнього дерева можна виготовити 170 000 олівців.
- ☐ Блискавка найчастіше вдаряє в дуб, сосну, ялину, вербу, майже ніколи не вражає в'язи й тополі, ніколи не вражає березу.
- ☐ На Аравійському півострові й у Південно-Західній Азії є рослина, яку називають «квіткою сміху». Її насіннячко розміром із горошину здатне викликати в людини безпричинний сміх на півгодини, після чого людина спокійно й безтурботно засинає.
- ☐ Одне дерево поглинає за рік стільки вуглецю, скільки виділяє один автомобіль, проїхавши декілька тисяч кілометрів.
- ☐ Одне дерево виробляє приблизно 120 кілограмів кисню на рік, що вистачає на сім'ю з трьох осіб протягом року.

Корисні поради

Природні замітники побутової хімії

Побутова хімія заповнила наші будинки. Але існує багато безпечних природних очисників, які можуть замінити побутову хімію.

Сіль. Завдяки своїй зернистості сіль видаляє з поверхонь забруднення. Підходить для очищення емальованих поверхонь, порцелянового посуду, чашок, склянок, тарілок, умивальників та ін.

Сода. Харчова сода замінить будь-який очисний засіб на кухні. Але варто пам'ятати: хоч сода і діє як достатньо делікатний скраб, проте знежирити содою посуд не завжди виходить. У такому випадку можна додати гірчицю.

Оцет. У поєднанні з содою допоможе позбутися накипу, видалити засмічення в стоках. Якщо не виходить відчистити клей від наклею на склі або плитці, змочіть ганчірку в підігрітому оцті та прикладіть до наклею на кілька хвилин, однак не забувайте вдягати рукавички.

Лимонний сік. Чудово підходить для видалення плям від чаю та кави, для очищення мікрохвильовки: змішайте лимонну кислоту з водою у співвідношенні 2:3, поставте посуд із розчином у мікрохвильовку, нагрівайте 3 – 5 хвилин. Потім просто протріть духовку сухою ганчіркою.

Кетчуп. Цей томатний соус може не тільки залишати плями на одязі чи скатертині, але є природним очищувачем для латунного й мідного посуду.

Картопляний крохмаль. Допоможе позбутися чорних плям (у тому числі від кулькових ручок) — змішайте крохмаль і трохи молока, нанесіть на пляму і залиште на 15 – 20 хвилин або поки не висохне.

Чернігівський культурно-мистецький центр «Інтермеццо»

14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 9, тел. (0462) 973-628, 973-629, (063) 236-18-03 <http://intermezzo.org.ua>. e-mail: kmc.intermezzo@gmail.com

ІСЧ: 605-110-856

Послуги: в продажі книги, музика, мистецтво, сувеніри, канцтовари, а також туризм, екскурсії, проведення презентацій, пресконференцій, творчі зустрічі, кава, зручності.

Чернігівська міська організація Суспільної служби України

Види послуг: соціальний патронаж, видавнича діяльність, сприяння вихованню дітей, відродженню духовних і національних традицій. Вул. Шевченка, 9. Тел. (066) 760-86-83, (0462) 973-628, 973-629.

Вас зацікавила наша газета, її публікації? Тоді Ви можете допомогти в її виданні, внісши будь-яку благодійну суму на рахунок «Світ-інфо». Цим Ви підтримаєте видання незалежної української преси.

Кошти на видання можна вносити на банківський рахунок газети: ФОП Антоненко П.Я., ЄДРПОУ/ДРФО 1770703038, Чернігівське РУ ПАТ КБ «Приватбанк» МФО 353586, № 26001051412408